

MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA

09.12.2022 nr. 11/3-3/22/1678

La nr. _____

*Raportul privind situația în domeniul datoriei sectorului public,
garanțiilor de stat și recreditării de stat pe nouă luni al anului 2022.*

Parlamentul Republicii Moldova

Guvernul Republicii Moldova

În conformitate cu articolul 12, alin. (6) al Legii nr. 419-XVI din 22.12.2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, Ministerul Finanțelor prezintă *Raportul privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe nouă luni al anului 2022.*

Raportul respectiv poate fi accesat și la următoarea adresă electronică:
<http://mf.gov.md/ro/datoria-sectorului-public/rapoarte/datoria>.

Ministru

Dumitru BUDIANSCHI

Digitally signed by Budianschi Dumitru
Date: 2022.12.11 20:35:31 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Executor: A. Cebanu
Tel.: (022) 26 28 22
e-mail: anna.cebanu@mf.gov.md

Ministerul Finanțelor

RAPORT

**privind situația în domeniul
datoriei sectorului public,
garanțiilor de stat
și recreditării de stat
pe nouă luni ale anului 2022**

Chișinău 2022

CUPRINS

CUPRINS.....	2
Lista abrevierilor.....	3
Sumar executiv.....	4
Evoluția indicatorilor macroeconomici.....	5
Datoria sectorului public.....	7
Indicatorii de risc și sustenabilitate stabiliți în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2022-2024)”	9
Datoria de stat	10
<i>Datoria de stat externă</i>	13
<i>Datoria de stat internă</i>	17
Garanțiile de stat.....	21
Creanțele interne.....	22
Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2022.....	22
Recreditarea de stat.....	28

Lista abrevierilor

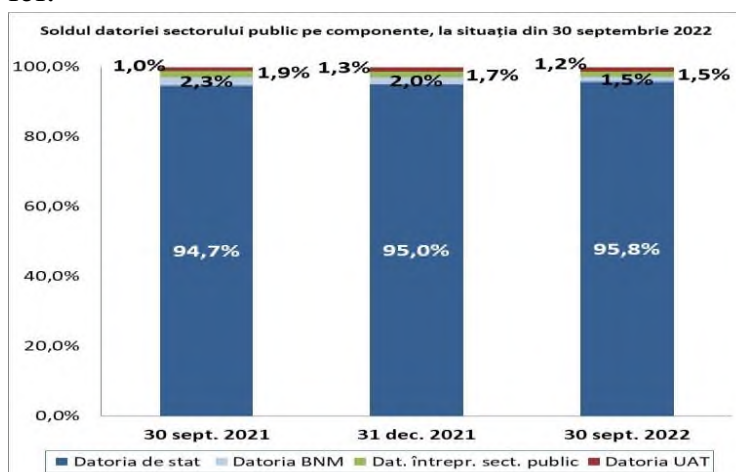
AFD	Agencia Franceză pentru Dezvoltare
AID	Asociația Internațională de Dezvoltare
ATM	Perioada medie de maturitate
ATR	Perioada medie de refixare
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BNM	Banca Națională a Moldovei
CNY	Yuan Renminbi chinezesc
DDP	Direcția datoriei publice
OGP AE	Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă
DMFAS	Sistem de Management al Datoriei și Analiză Financiară
DST (SDR)	Drepturi Speciale de Tragere
FIDA	Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
FMI	Fondul Monetar Internațional
GBP	Lira sterlină
IP CTIF	Instituția Publică Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe
JICA	Agencia Japoneză pentru Cooperare Internațională
JPY	Yen japonez
MF	Ministerul Finanțelor
ODA	Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului
PIB	Produs Intern Brut
UAT	Unitate administrativ-teritorială
UE	Uniunea Europeană
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare
VBS	Veniturile totale ale bugetului de stat
VMS	Valori mobiliare de stat

Notă: În cadrul documentului dat, totalurile pot devia nesemnificativ de la suma componentelor, urmare a rotunjirii.

Sumar executiv

Drept urmare a analizei privind evoluția datoriei sectorului public, se atestă o creștere a soldului acesteia cu 9,0% la situația din 30 septembrie 2022 comparativ cu sfârșitul anului 2021, constituind 89 231,3 mil. lei sau 32,1% din PIB-ul prognozat pentru anul 2022. Ca pondere în PIB, datoria sectorului public s-a micșorat cu 1,7 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2021.

Majorarea soldului datoriei sectorului public la situația de la finele a nouă luni ale anului 2022 în comparație cu sfârșitul anului 2021 este condiționată în special de majorarea soldului datoriei de stat cu 7 747,7 mil. lei și soldului datoriei directe a UAT cu 56,2 mil. lei. Totodată, a înregistrat o diminuare soldul datoriei BNM cu 328,6 mil. lei și soldul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public cu 72,2 mil. lei.

La situația din 30 septembrie 2022, soldul datoriei de stat a constituit 85 500,4 mil. lei¹, dintre care datoria de stat internă – 32 962,5 mil. lei, iar datoria de stat externă – 52 537,9 mil. lei. Majorarea soldului datoriei de stat cu 7 747,7 mil. lei comparativ cu valorile de la sfârșitul anului precedent a fost influențată de finanțarea externă netă pozitivă, dar și de deprecierea leului față de dolarul SUA pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2022. Cu toate acestea, soldul datoriei de stat înregistrat la situația din 30 septembrie 2022 se situează sub plafonul 101 069,8 mil. lei – valoarea precizată a soldului datoriei de stat conform Legii bugetului de stat pentru anul 2022.

La situația din 30 septembrie 2022, soldul garanțiilor de stat (acordate în totalitate în cadrul Programului de stat “Prima casă”) a constituit 1 873,9 mil. lei sau 0,7% din PIB-ul prognozat pentru anul 2022.

În perioada de referință au fost recreditate mijloace financiare în valoare totală de 2 072,8 mil. lei și rambursate 1 307,8 mil. lei. La situația din 30 septembrie 2022, soldul datoriilor beneficiarilor recreditați a constituit 7 815,5 mil. lei, dintre care 273,7 mil. lei cu termen expirat.

¹Începând cu 31.05.2020 soldul datoriei de stat interne se prezintă la valoarea nominală, în conformitate cu prevederile HG nr. 234/2020 "Pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1136/2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat".

Evoluția indicatorilor macroeconomici

Conform datelor preliminare, PIB-ul estimat pentru anul 2022 constituie 278 200,0 mil. lei, înregistrând o micșorare cu 3,0 p.p., în prețuri comparabile, față de anul precedent.²

Dinamica procesului inflaționist³

Rata inflației a continuat cu un ritm pronunțat de creștere, respectiv în luna septembrie 2022 comparativ cu luna decembrie 2021 a crescut cu 24,69%, inclusiv la produse alimentare cu 24,98%, mărfuri nealimentare cu 17,57% și la servicii prestate populației cu 34,97%.

Rata inflației medii anuale în luna septembrie 2022 comparativ cu luna septembrie 2021 a crescut cu 33,97%.

Dinamica respectivă a fost susținută de creșterea prețurilor pe piața internațională și regională la produsele alimentare și la resursele energetice, fapt ce a determinat creșterea prețurilor acestora pe piața internă și ajustarea tarifelor la gazul în rețea, energia termică și la energia electrică. Impactul acestor factori au fost amplificați semnificativ și de escaladarea situației din Ucraina ce a generat presiuni adiționale asupra prețurilor la produsele alimentare, combustibili și alte subcomponente aferente inflației.

Activitatea de comerț exterior⁴

Exporturile realizate pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2022 au însumat 3 277,6 mil. dolari SUA, mai mult decât volumul înregistrat în aceeași perioadă a anului 2021 cu 55,8%.

Importurile de mărfuri au constituit 6 736,0 mil. dolari SUA, volum superior celui realizat în perioada similară din anul 2021 cu 32,7%.

Balanța comercială s-a soldat cu un deficit în valoare de 3 458,4 mil. dolari SUA, fiind cu 487,6 mil. dolari SUA sau 16,4% mai mult comparativ cu cel înregistrat în aceeași perioadă a anului 2021.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în primele nouă luni ale anului 2022 a fost de 48,7%, în creștere cu 7,2 puncte procentuale comparativ cu perioada similară a anului 2021.

Politica ratelor

Pe parcursul trimestrului III al anului 2022, Comitetul executiv al BNM a hotărât să majoreze cu 3,00 p.p. rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară, ajungând la nivelul de 21,5% anual.⁵ Decizia respectivă urmărește temperarea ritmurilor alerte de creștere a prețurilor de consum, atenuarea efectelor secundare ale șocurilor de ofertă, stimularea intermedierei financiare în moneda națională și a economisirii în defavoarea consumului, echilibrarea balanței comerciale, precum și ancorarea așteptărilor inflaționiste.

²Sursa: Comunicat de presă privind Produsul Intern Brut, Biroul Național de Statistică.

³Sursa: Biroul Național de Statistică.

⁴Sursa: Datele referitoare la export (FOB), import (CIF) sunt preluate de la Biroul Național de Statistică.

⁵Sursa: Comunicate de presă privind deciziile de politică monetară, www.bnm.md

În același timp, ratele de referință pe piețele internaționale (Euribor pe 6 luni și USD Libor pe 6 luni) au avut o tendință oscilantă. Valoarea medie pentru luna septembrie 2022 a ratei Euribor pe 6 luni a constituit 1,809%⁶, fiind cu 446,6 la sută mai mare decât valoarea medie din luna septembrie 2021. Valoarea medie a ratei USD Libor pe 6 luni pentru luna septembrie 2022 a înregistrat 4,63895%⁷, fiind cu 2 533,6 la sută mai mare comparativ cu valoarea medie lunară din luna septembrie 2021. Aceste rate de referință sunt cel mai des utilizate de creditori pentru împrumuturile de stat externe acordate Republicii Moldova, purtătoare de rată flotantă a dobânzii.

Piața valutară (ratele de schimb)

Cursul de schimb oficial al monedei naționale înregistrat la sfârșitul lunii septembrie 2022 a marcat o depreciere de 10,2 la sută față de dolarul SUA și o apreciere față de moneda Euro cu 5,5 la sută, în termeni nominali, comparativ cu situația de la finele anului 2021.

Indicatorii bugetului de stat

La situația din 30 septembrie 2022, veniturile bugetului de stat au însumat 42 306,6 mil. lei, respectiv, cu excepția granturilor, constituind 40 145,7 mil. lei, majorându-se cu 16,5 la sută comparativ cu perioada similară a anului 2021. Cheltuielile și active nefinanciare ale bugetului de stat, s-au majorat cu 17,3 la sută comparativ cu perioada similară a anului precedent, constituind 45 827,8 mil. lei. Soldul bugetului de stat a înregistrat un deficit de 3 521,2 mil. lei, ceea ce constituie 23,3 la sută din valoarea aprobată pentru anul 2022.

---

⁶ Sursa: <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>

⁷ Sursa: http://www.wsjprimerate.us/libor/libor_rates_history.htm

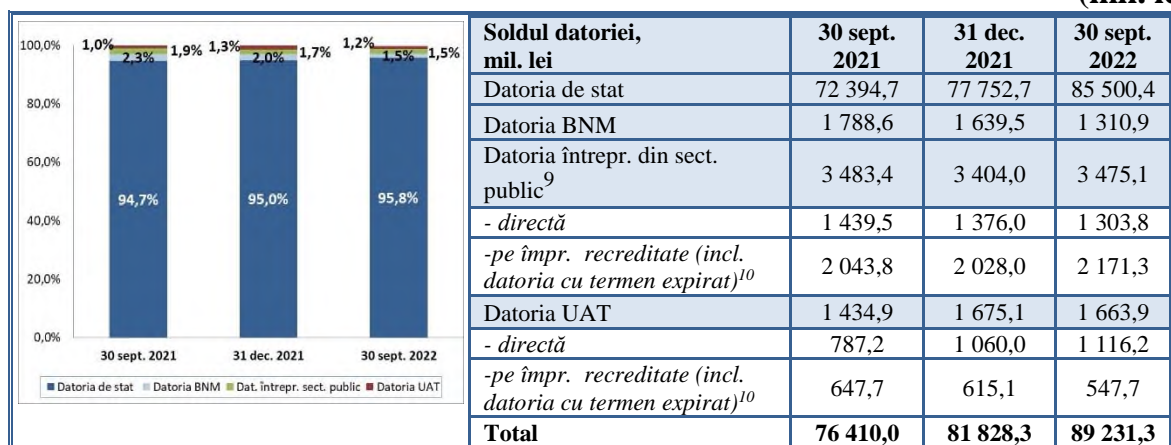
Datoria sectorului public

La situația din 30 septembrie 2022, soldul datoriei sectorului public⁸ s-a majorat cu 7 403,1 mil. lei sau cu 9,0% comparativ cu sfârșitul anului 2021 și a constituit 89 231,3 mil. lei.

Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2022, ponderea datoriei sectorului public în PIB, la situația din 30 septembrie 2022, a constituit 32,1%, înregistrând o micșorare cu 1,7 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2021 și o majorare cu 0,5 p.p. comparativ cu 30 septembrie 2021.

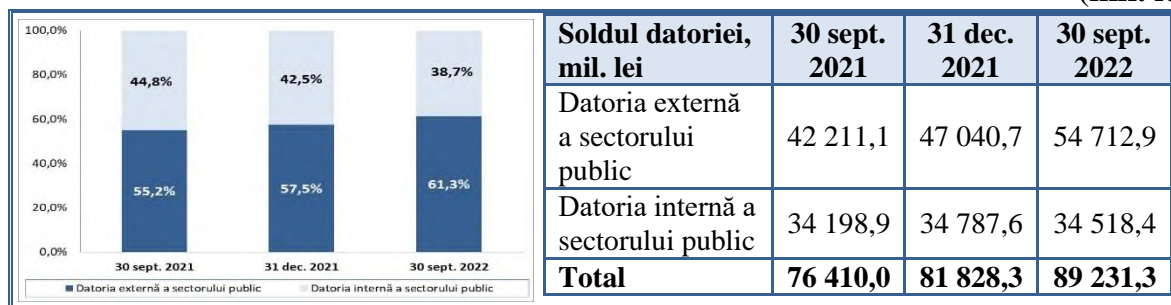
Evoluția datoriei sectorului public pe componente se prezintă în cele ce urmează.

Evoluția datoriei sectorului public, pe componente, 30 sept. 2021–30 sept. 2022 (mil. lei)

Majorarea soldului datoriei sectorului public la situația de la finele trimestrului III al anului 2022 în comparație cu sfârșitul anului 2021 este condiționată în special de majorarea soldului datoriei de stat cu 7 747,7 mil. lei și soldului datoriei directe a UAT cu 56,2 mil. lei. Totodată, soldul datoriei BNM s-a diminuat cu 328,6 mil. lei, iar soldul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public a înregistrat o diminuare de 72,2 mil. lei. Similar anilor precedenți, datoria de stat continuă să înregistreze ponderea majoră în totalul datoriei sectorului public (95,8%).

Evoluția soldului datoriei sectorului public, pe surse, 30 sept.2021 – 30 sept. 2022 (mil. lei)

⁸ Soldul datoriei sectorului public se compune din datoria de stat, datoria BNM și datoria direct contractată a întreprinderilor din sectorul public și UAT-ilor, cu maturitatea ≥ 1 an.

⁹ Soldul datoriei direct contractată a întreprinderilor din sectorul public a fost actualizat la situația din 30.09.2021.

¹⁰ Datoria întreprinderilor din sectorul public și a UAT-ilor pe împrumuturile recreditate nu se include în datoria totală a sectorului public din motiv că acestea sunt deja incluse în datoria de stat (externă).

La situația din 30 septembrie 2022, datoria externă a sectorului public a constituit 2 798,3 mil. dolari SUA (echivalentul a 54 712,9 mil. lei), sau 61,3% din soldul datoriei sectorului public, iar datoria internă a sectorului public a constituit 34 518,4 mil. lei (38,7%). Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2022 datoria externă a sectorului public a înregistrat o evoluție ascendentă de 16,3 la sută.

La situația din 30 septembrie 2022, în structura datoriei directe a UAT se evidențiază ponderea majoră a datoriei în monedă națională este de 68,8%, majorându-se cu 2,5 p.p. față de finele anului 2021 și cu 10,6 p.p. față de aceeași perioadă a anului 2021, iar 85,4% din datoria directă a UAT o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii și cu 1,1 p.p. mai puțin decât la finele anului 2021 și cu 5,3 p.p. față de aceeași perioadă a anului 2021. Totodată, 17,2% din totalul datoriei directe a UAT urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. La situația din 30 septembrie 2022 garanțiile emise de UAT în favoarea creditorilor externi, pentru împrumuturile direct contractate, au constituit 510,4 mil. lei. Garanțiile interne emise de UAT pe împrumuturile recreditate au constituit 262,1 mil. lei.

La situația din 30 septembrie 2022, în structura datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public, se evidențiază ponderea majoră a datoriei în monedă națională este de 55,5%, micșorându-se cu 1,2 p.p. față de finele anului precedent și cu 3,5 p.p. față de aceeași perioadă a anului 2021, iar 80,2% din datoria directă a întreprinderilor din sectorul public o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii, mai mult cu 0,5 p.p. decât la finele anului precedent și cu 0,5 p.p. față de aceeași perioadă a anului 2021. Totodată, 35,9% din totalul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

La situația din 30 septembrie 2022, soldul datoriei întreprinderilor de stat și întreprinderilor municipale pe împrumuturile recreditate constituie 2 171,3 mil. lei, majorându-se față de sfârșitul anului 2021 cu 143,3 mil. lei ce constituie o creștere de aproximativ 7,1%. Creșterea soldului este condiționată de recreditarea împrumuturilor întreprinderilor de stat și de fluctuațiile cursului valutar. Totodată datoria cu termen expirat pe împrumuturile recreditate la situația din 30 septembrie 2022 a întreprinderilor de stat și întreprinderilor municipale se cifrează la 77,6 mil. lei, micșorându-se față de sfârșitul anului 2021 cu 36,6 mil. lei, ce constituie o descreștere de 32,0%, condiționată de reșalonarea datoriilor unor beneficiari recreditați.

În ce privește arieratele la împrumuturile entităților sectorului public acestea au înregistrat la 30 septembrie 2022, valoarea de 113,0 mil. lei, fiind formate în totalitate din arieratele la împrumuturile interne ale întreprinderilor din sectorul public. Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2021, valoarea arieratelor la împrumuturile interne s-a micșorat cu 4,3 mil. lei sau 3,6%, iar comparativ cu aceeași perioadă a anului 2021, s-a diminuat cu 12,2 la sută. Arierate la împrumuturile externe ale sectorului public nu au fost înregistrate.

Indicatorii de risc și sustenabilitate stabiliți în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2022-2024)”

În conformitate cu prevederile Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2022-2024)”, pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2022, au fost monitorizați indicatorii de risc și de sustenabilitate ai datoriei de stat. La situația din 30 septembrie 2022, valorile înregistrate se încadrează în limitele stabilite, cu excepția indicatorilor: *VMS emise pe piața primară scadente în decurs de un an*, fiind cu 2,1 p.p. mai mare comparativ cu valoarea maximă stabilită și *datoria de stat cu rata dobânzii variabilă* fiind cu 0,1 p.p. comparativ cu valoarea stabilită conform Programului. Acest fapt se datorează emisiunii pe parcursul anului 2022 în volume mai mari a VMS preponderent pe termen scurt, în legătură cu cererea mai mare din partea investitorilor pentru VMS pe termen scurt.

Parametrii de risc și sustenabilitate aferenți datoriei de stat la situația din 30.09.2022

	Valori pentru perioada 2022-2024	Valoarea înregistrată la 30.09.2022
Parametri de risc		
Datoria de stat scadentă în decurs de un an (% din total)	20% - 30% (maximum)	25,2%
Datoria de stat internă (% din total)	35% (minimum) - 50%	38,6%
Datoria de stat într-o anumită valută străină (% din total)	20% - 45% (maximum)	34,5%
Datoria de stat cu rata dobânzii variabilă (% din total)*	25% - 45% (maximum)	45,1%
VMS emise pe piața primară scadente în decurs de un an (% din total)	80% - 90% (maximum)	92,1%
ATM pentru VMS emise pe piața primară (ani)	1,2 (minimum) - 2,0	1,3 ani
Parametri de sustenabilitate		
Serviciul datoriei de stat în raport cu veniturile bugetului de stat cu excepția granturilor (%)	≤ 8%	4,0%

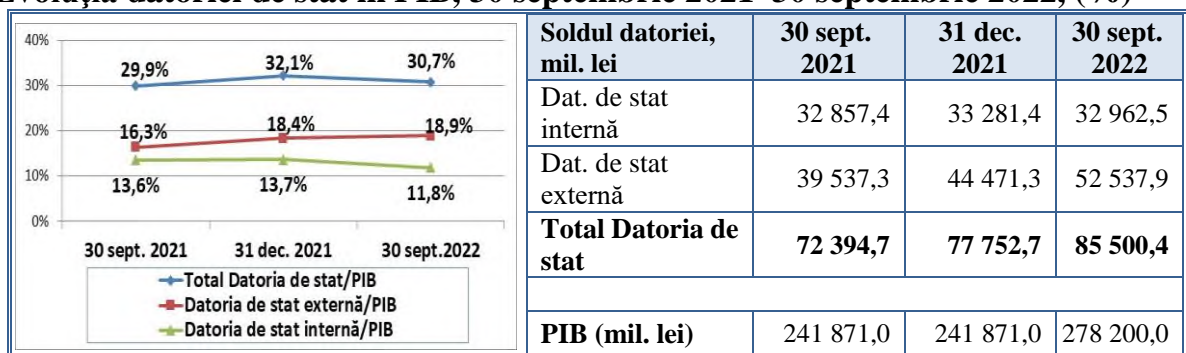
* În contextul analizei riscului ratei de dobândă, datoria de stat internă cu maturitatea de până la un an și purtătoare de rată a dobânzii fixă (VMS 91 zile, 182 zile, 364 zile) va fi atribuită la categoria datoriei cu rata dobânzii flotantă, întrucât din cauza maturității reduse aceasta va fi refinanțată în fiecare an la condiții noi de piață, fiind supusă riscului ratei de dobândă.

Datoria de stat

La situația din 30 septembrie 2022, soldul datoriei de stat a constituit 85 500,4 mil. lei, majorându-se cu 7 747,7 mil. lei la valoarea nominală, sau cu 10,0 la sută față de sfârșitul anului 2021, fiind influențat în special de majorarea soldului datoriei de stat externe. Modificarea soldului datoriei de stat externe se datorează finanțării externe nete pozitive în valoare de 479,7 mil. dolari SUA și fluctuației negative a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în valoare de 298,7 mil. dolari SUA. Totodată, micșorarea soldului datoriei de stat interne a fost condiționată preponderent de finanțarea internă netă negativă din contul VMS emise pe piața primară pe parcursul perioadei de referință.

Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2022, ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 30 septembrie 2022, a constituit 30,7%, înregistrând o micșorare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2021 cu 1,4 p.p.

Evoluția datoriei de stat în PIB, 30 septembrie 2021–30 septembrie 2022, (%)

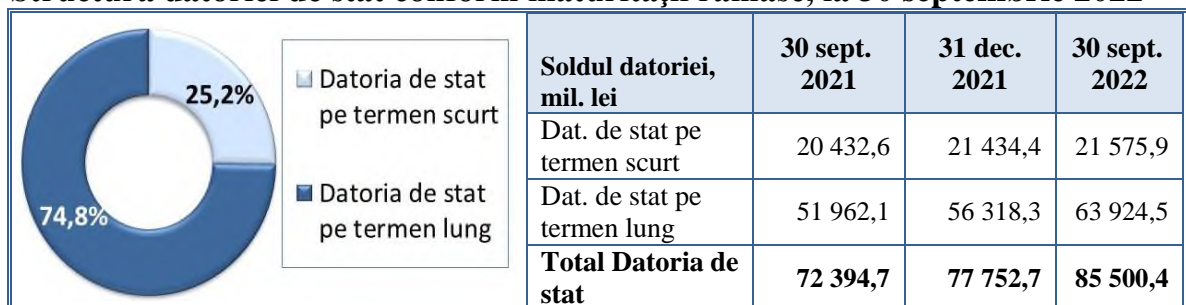

Soldul datoriei, mil. lei	30 sept. 2021	31 dec. 2021	30 sept. 2022
Dat. de stat internă	32 857,4	33 281,4	32 962,5
Dat. de stat externă	39 537,3	44 471,3	52 537,9
Total Datoria de stat	72 394,7	77 752,7	85 500,4
PIB (mil. lei)	241 871,0	241 871,0	278 200,0

Structura datoriei de stat poate fi analizată prin prisma a patru aspecte, cum sunt: maturitatea, valuta, rata dobânzii și instrumente ale datoriei.

1) Structura datoriei de stat conform maturității rămase reflectă intervalul de timp în care plățile ajung la scadență. Datoria de stat pe termen scurt se situează la nivelul de 25,2 la sută, ceea ce înseamnă că o pătrime din soldul datoriei de stat urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. Datoria pe termen lung constituie 74,8 la sută din portofoliul datoriei de stat, cele mai lungi perioade ale maturității fiind caracteristice împrumuturilor de stat externe și valorilor mobiliare de stat emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat.

Structura datoriei de stat conform maturității rămase, la 30 septembrie 2022

2) Potrivit structurii pe valute a datoriei de stat, ponderea majoră îi revine datoriei de stat interne în Lei moldovenești – 38,6%, urmată de împrumuturile de

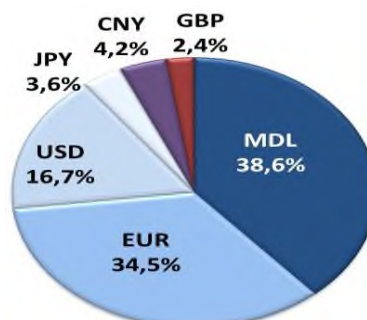
stat externe denumite în coșul valutar DST cu 34,9%. Următoarele poziții sunt ocupate de Euro – 24,6%, Yenul japonez – 1,0% Dolarul SUA – 0,9% și Lira sterlină – 0,002%.

Structura datoriei de stat, pe valute, la 30 septembrie 2022,

fără descompunerea DST

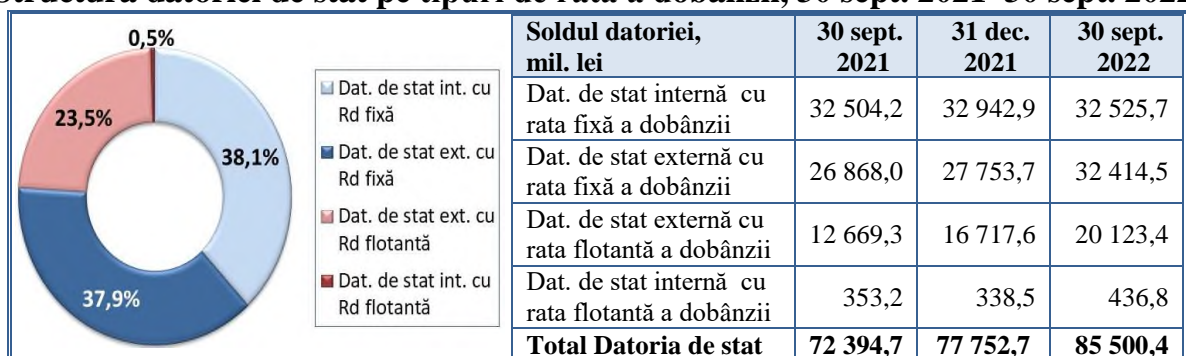
cu descompunerea DST

În structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, poziția dominantă este ocupată de Leul moldovenesc – 38,6%, urmat de Euro – 34,5%, Dolarul SUA – 16,7%, Yuanul Renminbi chinezesc – 4,2%, Yenul japonez – 3,6%, și Lira sterlină – 2,4%.

3) În ce privește structura pe tipuri de rată a dobânzii, datoria cu rata flotantă a dobânzii a constituit 24,0 la sută din portofoliul datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2022, ceea ce reprezintă o majorare cu 2,1 p.p. în comparație cu sfârșitul anului 2021. Totodată, la situația din 30 septembrie 2022, datoria de stat purtătoare de rată fixă a dobânzii a constituit 76,0 la sută din portofoliul datoriei de stat.

Structura datoriei de stat pe tipuri de rată a dobânzii, 30 sept. 2021–30 sept. 2022

Instrumentele datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii, la situația din 30 septembrie 2022 sunt:

- împrumuturile de stat externe contractate de la instituțiile financiare internaționale (FMI, AID, BEI, UE, BIRD, BERD, BDCE, FIDA), precum și de la creditorii bilaterali (Guvernul SUA, UniCredit Austria¹¹, Banca germană KfW, JICA, Guvernul Poloniei, AFD, Guvernul Rusiei);

¹¹Împrumuturile de stat externe contractate de la BDCE și UniCredit Austria, a căror rată a dobânzii constituie 0,00% sau nu sunt purtătoare de rată a dobânzii, în scopul raportării, sunt atribuite categoriei de instrumente a datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii.

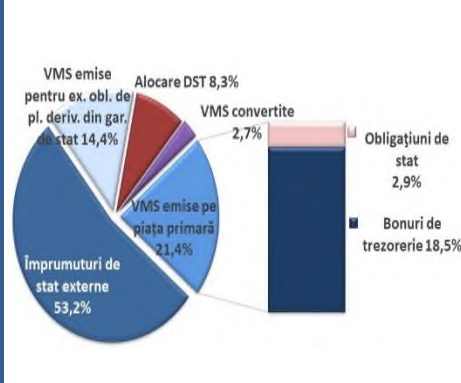
- b) VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat¹²;
- c) VMS emise pe termen scurt (bonurile de trezorerie);
- d) VMS convertite;
- e) VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2, 3,5 și 7 ani).

Instrumentele cu rata flotantă a dobânzii sunt:

- a) împrumuturile de stat externe cu rata flotantă a dobânzii, contractate de la organizațiile financiare internaționale (BEI, BIRD, BERD, FMI) și de la creditorii bilaterali (Guvernul Japoniei, Guvernul Rusiei);
- b) alocarea DST de la FMI;
- c) VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2 ani);

4) În structura datoriei de stat, pe instrumente, la situația de la 30 septembrie 2022, ponderea majoritară o dețin împrumuturile de stat externe, respectiv 53,2 la sută, majorându-se față de sfârșitul anului 2021 cu 5,0 p.p. A doua poziție este ocupată de VMS emise pe piața primară cu ponderea de 21,4%, după care urmează VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat cu ponderea de 14,4%, alocarea DST cu 8,3% și VMS convertite (în portofoliul BNM) cu 2,7%.

Structura datoriei de stat pe instrumente, 30 septembrie 2021 – 30 septembrie 2022

Soldul datoriei, mil. lei	30 sept. 2021	31 dec. 2021	30 sept. 2022
Împrumut. de stat externe	36 598,3	37 441,5	45 477,0
VMS emise p/u exec. oblig. de plată derivate din garanțiile de stat	12 611,2	12 351,2	12 351,2
VMS emise pe piața primară	18 168,3	18 778,1	18 343,0
Alocare DST	2 939,0	7 029,8	7 060,9
VMS convertite	2 078,0	2 152,0	2 268,3
Total Datoria de stat	72 394,7	77 752,7	85 500,4

Ponderea obligațiunilor de stat în totalul datoriei de stat a înregistrat un nivel de 2,9%, iar ponderea bonurilor de trezorerie 18,5%.

Serviciul datoriei de stat¹³

Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2022, pentru serviciul datoriei de stat, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de 1 602,7 mil. lei, care se compune din:

- a) Serviciul datoriei de stat externe în valoare de 347,6 mil. lei (21,7%);
- b) Serviciul datoriei de stat interne în valoare de 1 255,0 mil. lei (78,3%).

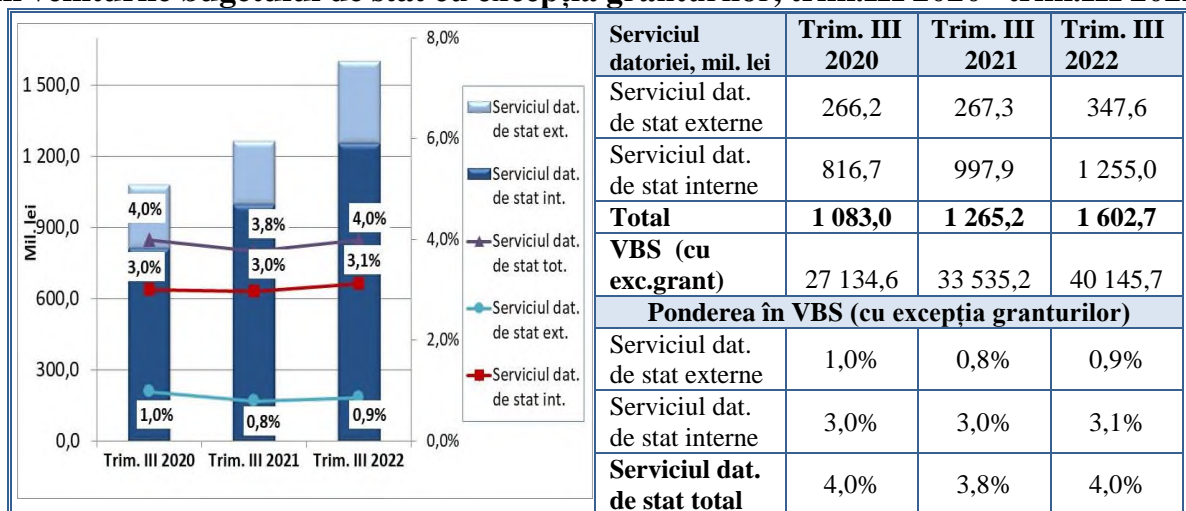
În primele nouă luni ale anului 2022, suma destinată serviciului datoriei de stat s-a majorat comparativ cu perioada similară a anului precedent, cu

¹² VMS emise conform Legii nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17.11.2014 și nr. 101 din 01.04.2015

¹³ Serviciul datoriei de stat reprezintă plățile de dobândă și comisioanele aferente datoriei

337,5 mil. lei sau cu 26,7 la sută datorită majorării cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne.

Evoluția serviciului datoriei de stat, în valori nominale (mil. lei) și ca pondere în veniturile bugetului de stat cu excepția granturilor, trim.III 2020– trim.III 2022

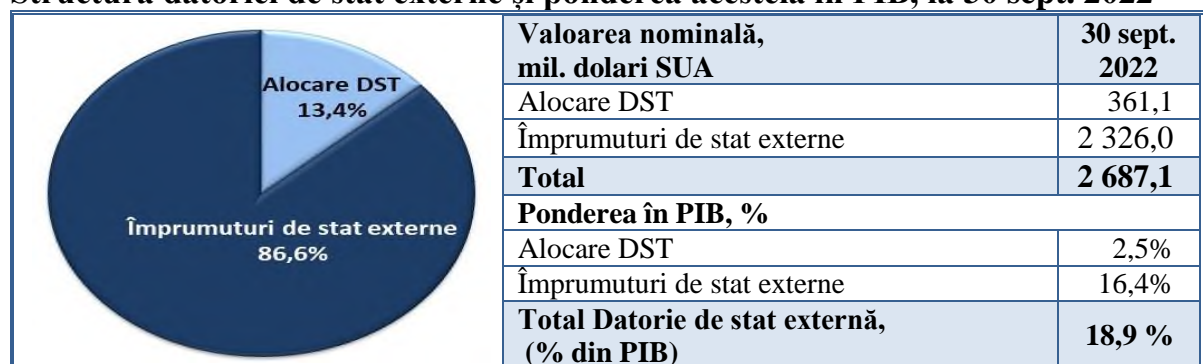
Datoria de stat externă

La situația din 30 septembrie 2022, soldul datoriei de stat externe a constituit 2 687,1 mil. dolari SUA (echivalentul a 52 537,9 mil. lei), fiind format în totalitate din datorie de stat externă directă.

De la începutul anului 2022, soldul datoriei de stat externe exprimat în dolari SUA a înregistrat o majorare cu 180,98 mil. dolari SUA sau cu 7,2%. Această modificare este justificată prin finanțarea externă netă pozitivă în valoare de 479,70 mil. dolari SUA și prin fluctuația negativă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în sumă de -298,72 mil. dolari SUA. Totodată, ca urmare a deprecierei monedei naționale față de dolarul SUA, soldul datoriei de stat externe exprimat în lei s-a majorat cu 4 855,03 mil. lei sau cu 10,2%.

Ca pondere în PIB, la 30 septembrie 2022, datoria de stat externă a înregistrat 18,9 la sută, majorându-se comparativ cu situația din 31 decembrie 2021, cu 0,5 p. p. Această evoluție poate fi explicată prin ritmul de majorare a datoriei de stat externe în monedă națională mai mare decât cel al PIB-lui prognozat pentru anul 2022.

Structura datoriei de stat externe și ponderea acesteia în PIB, la 30 sept. 2022

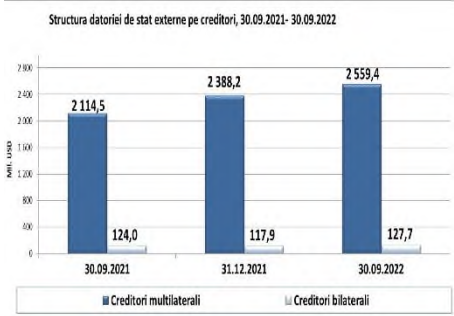

În structura datoriei de stat externe pe instrumente, la situația din 30 septembrie 2022, împrumuturile împrumuturile de stat externe au ocupat ponderea majoră de 86,6 la sută ceea ce indică o majorare cu 2,4 p.p. comparativ cu cea de la sfârșitul anului 2021.

În structura datoriei de stat externe pe creditori, creditorii multilaterali continuă să fie principalii creditori. Datoria de stat externă față de creditorii multilaterali, la situația din 30 septembrie 2022, a constituit 2 559,4 dolari SUA (echivalentul a 50 040,9 mil. lei) sau 95,2% din soldul total al datoriei de stat externe, fiind cu 0,1 p.p mai puțin decât la finele anului 2021. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține FMI – cu 35,5%, urmată de AID cu 28,8%, BEI – cu 13,5%, UE – cu 6,6%, BIRD – cu 5,2% și alți creditori cu o pondere cumulativă de 10,4 la sută.

Datoria de stat externă față de creditorii bilaterali a constituit 127,7 mil. dolari SUA (echivalentul a 2 497,0 mil. lei) sau 4,8% din soldul total al datoriei de stat externe. JICA îi revine ponderea majoră de circa 34,2% din datoria față de creditorii bilaterali, urmată de Guvernul Poloniei cu o pondere de 15,6%, UniCredit Bank (Austria) cu o pondere de 12,0%, și alți creditori cu o pondere cumulativă de 38,2 la sută.

Structura datoriei de stat externe pe creditori, 30 septembrie 2021 – 30 septembrie 2022 (mil. dolari SUA)

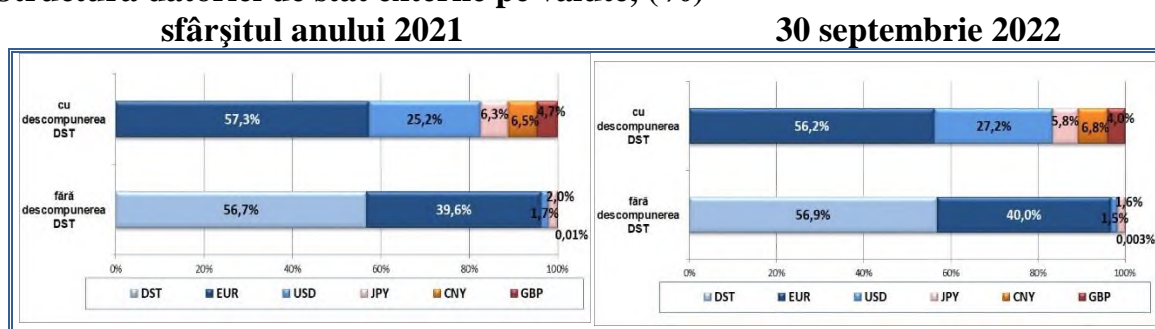
	30 sept. 2021		31 dec. 2021		30 sept. 2022	
	mil. USD	%	mil. USD	%	mil. USD	%
Creditori multilaterali	2 114,5	94,5%	2 388,2	95,3%	2 559,4	95,2%
FMI	514,8	24,4%	739,6	31,0%	908,5	35,5%
AID	702,3	33,2%	701,4	29,4%	736,4	28,8%
BEI	393,9	18,6%	390,7	16,4%	345,1	13,5%
Uniunea Europeană	105,0	5,0%	158,5	6,6%	170,0	6,6%
BIRD	117,0	5,5%	112,1	4,7%	133,7	5,2%
BERD	120,0	5,7%	128,8	5,4%	128,1	5,0%
FIDA	78,2	3,7%	76,7	3,2%	71,2	2,8%
BDCE	83,3	3,9%	80,4	3,3%	66,4	2,6%
Creditori bilaterali	124,0	5,5%	117,9	4,7%	127,7	4,8%
JICA	51,3	41,3%	49,6	42,1%	43,7	34,2%
Guvernul Poloniei	0,5	0,4%	0,5	0,4%	19,8	15,6%
UniCredit Bank (Austria)	20,7	16,7%	19,2	16,3%	15,4	12,0%
Agenția Franceză pentru Dezvoltare	-	-	-	-	14,6	11,4%
Guvernul Rusiei	14,5	11,7%	14,5	12,3%	14,5	11,3%
CCC (SUA)	10,2	8,2%	8,0	6,8%	7,6	6,0%
Guvernul SUA	8,9	7,2%	8,9	7,5%	7,4	5,8%
Banca germana KfW	6,0	4,8%	5,6	4,8%	4,7	3,7%
Guvernul Germaniei	3,7	3,0%	3,5	3,0%	-	-
Guvernul Japoniei	2,4	2,0%	2,4	2,0%	-	-
Guvernul României	5,8	4,7%	5,7	4,8%	-	-
Total	2 238,5	100,0%	2 506,1	100,0%	2 687,1	100,0%

Ca evoluție, comparativ cu situația din 30.09.2021, se observă, în valoare nominală, cât și procentuală, tendința ascendentă a datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali.

În ce privește structura datoriei de stat externe pe valute, ponderea majoră aparține coșului valutar DST, reprezentat de împrumuturile de stat externe de la instituțiile financiare internaționale, cum sunt AID, FMI și FIDA, care ocupă 56,9% la sută din portofoliul datoriei de stat externe, cu 0,2 p.p. mai mult decât la sfârșitul anului 2021. A doua poziție este ocupată de împrumuturile acordate în euro cu 40,0% (cu 0,4 p.p. mai mult decât la finele anului 2021), urmată de împrumuturile acordate în yenul japonez cu 1,6% (cu 0,4 p.p. mai puțin decât la finele anului 2021, iar suma ponderilor celorlalte valute cum sunt dolarul SUA și lira sterlină, formează în total 1,5% din soldul datoriei de stat externe.

Odată cu descompunerea coșului valutar DST pe valute componente, 55,2 la sută din datoria de stat externă e deținută de euro, după care urmează dolarul SUA cu 27,2%, yuanul chinezesc cu 6,8%, yenul japonez cu 5,8% și lira sterlină cu 4,0%.

Structura datoriei de stat externe pe valute, (%)

Deservirea datoriei de stat externe

La capitolul deservirii datoriei de stat externe, pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2022, au fost utilizate mijloace financiare în sumă de 99,6 mil. dolari SUA (echivalentul 1 868,5 mil. lei). În raport cu perioada similară a anului precedent a fost înregistrată o micșorare a deservirii datoriei de stat externe cu circa 31,5 mil. dolari SUA sau cu 24,0%. Această evoluție a fost cauzată preponderent de micșorarea sumei destinate plăților de principal, inclusiv rambursarea integrală a tranșei nr. 1 și tranșei nr. 2, în anul 2021, a împrumutului acordat de către Guvernul României, precum și imposibilitatea efectuării plăților către Federația Rusă din cauza sancțiunilor aplicate acesteia.

În ce privește creditorii în favoarea cărora se deservesc împrumuturile de stat externe, cea mai mare pondere în totalul deservirii datoriei de stat externe pentru care au fost utilizate mijloace financiare pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2022, a fost ocupată de următorii creditori

- 1) AID – 31,5% (31,4 mil. dolari SUA);
- 2) BERD – 22,9% (22,8 mil. dolari SUA);
- 3) BEI – 14,7% (14,7 mil. dolari SUA);
- 4) FMI – 7,7% (7,7 mil. dolari SUA);
- 5) Guvernul României – 5,6% (5,5 mil. dolari SUA) etc.

La situația din 30 septembrie 2022, mijloacele financiare utilizate pentru deservirea datoriei de stat externe au fost divizate în:

a) Rambursarea sumei principale, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de 81,1 mil. dolari SUA (echivalentul a 1 520,9 mil. lei), cu 34,9 mil. dolari SUA (echivalentul a 529,2 mil. lei) sau cu 30,0% mai puțin decât în perioada similară a anului precedent.

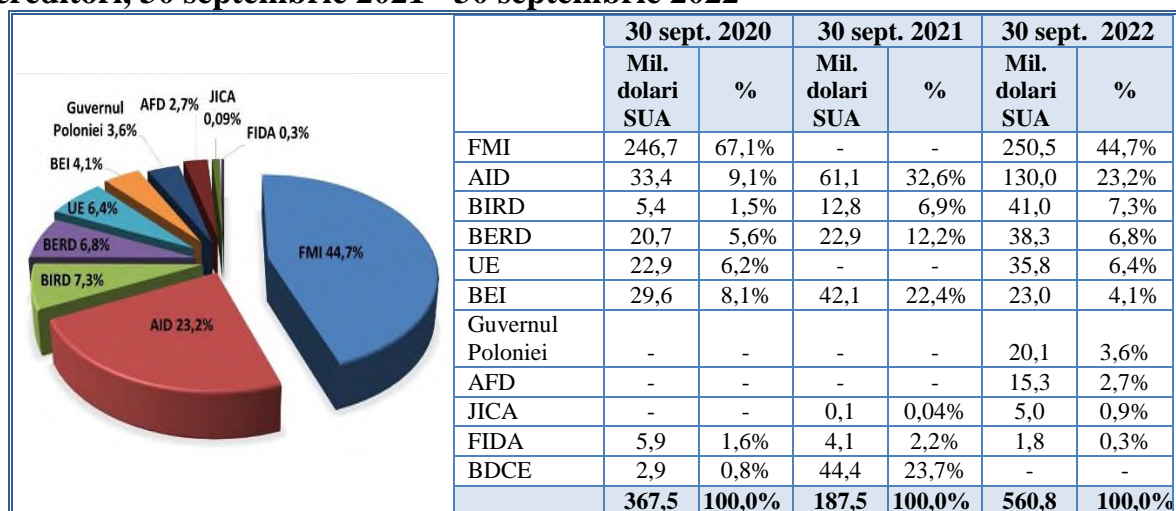
b) Serviciul datoriei de stat externe, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de 18,5 mil. dolari SUA (echivalentul a 347,6 mil. lei), cu 3,4 mil. dolari SUA (echivalentul a 80,4 mil. lei) sau cu 22,3% mai mult decât în perioada similară a anului precedent.

Surse de finanțare externă

La capitolul intrări de împrumuturi de stat externe, pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2022, au avut loc intrări de împrumuturi de stat externe sub formă de mijloace financiare în sumă totală de 560,8 mil. dolari SUA (echivalentul a 10 619,0 mil. lei), ceea ce reprezintă o majorare cu 373,3 mil. dolari față de perioada similară a anului precedent.

În structura intrărilor de împrumuturi de stat externe sub formă de mijloace financiare pe tipuri de creditor, volumul cel mai mare îl deține FMI cu 250,5 mil. dolari SUA (44,7%), urmat de AID cu 130,0 mil. dolari SUA (23,2%); BIRD cu 41,0 mil. dolari SUA (7,3%) BERD cu 38,3 mil. dolari SUA (6,8%); UE cu 35,8 mil. dolari SUA (6,4%); și alți creditorii cu o pondere cumulativă de 11,6 la sută.

Debursări privind împrumuturile de stat externe (mijloace financiare), pe creditor, 30 septembrie 2021 - 30 septembrie 2022

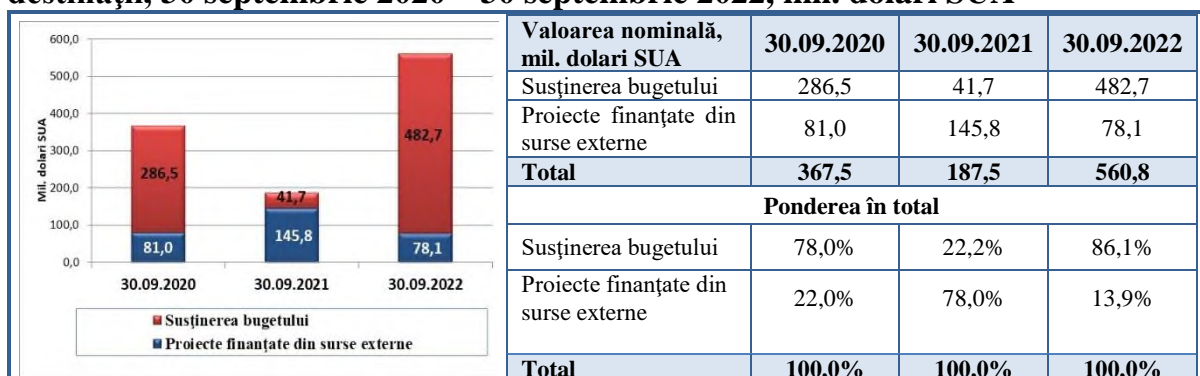

În ce privește structura pe destinații, volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2022, a fost destinat după cum urmează:

1) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe – 78,1 mil. dolari SUA (echivalentul a 1468,0 mil. lei) ceea ce reprezintă 13,9% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe;

2) pentru susținerea bugetului de stat – 482,7 mil. dolari SUA (echivalentul a 9151,0 mil. lei), ceea ce reprezintă 86,1% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe.

Debursări privind împrumuturile de stat externe (mijloace financiare), pe destinații, 30 septembrie 2020 – 30 septembrie 2022, mil. dolari SUA

Datoria de stat internă

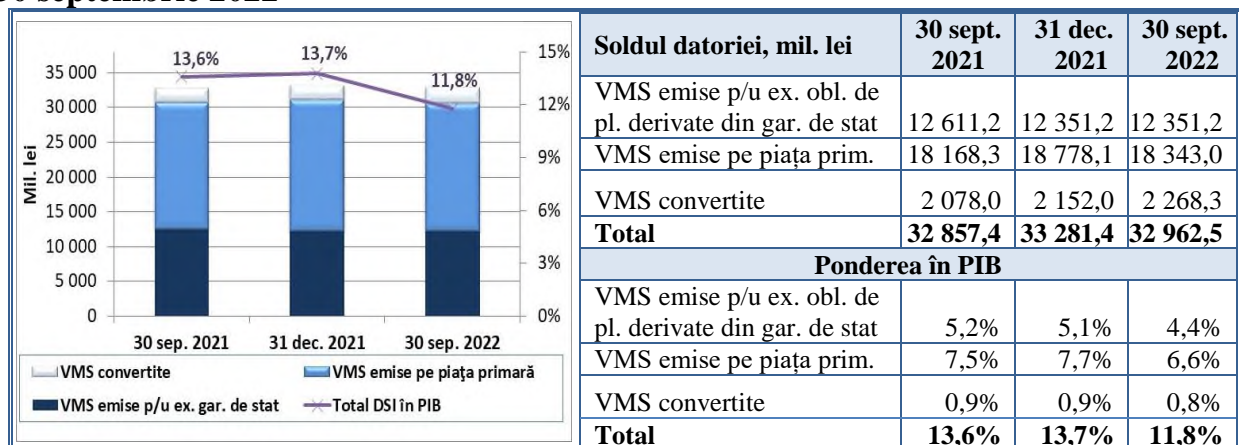
La situația din 30 septembrie 2022, soldul datoriei de stat interne a constituit 32 962,5 mil. lei la valoarea nominală, dintre care:

- VMS convertite 2 268,3 mil. lei (6,9%)
- VMS emise pe piața primară 18 343,0 mil. lei (55,6%)
- VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat 12 351,2 mil. lei (37,5%)

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2021, datoria de stat internă s-a micșorat cu 318,9 mil. lei la valoarea nominală sau cu 1 462,7 mil. lei la preț de cumpărare. Modificarea datoriei de stat interne s-a produs preponderent din contul micșorării emisiunii VMS pe piața primară, cu 435,2 mil. lei la valoarea nominală sau cu 1 462,7 mil. lei la preț de cumpărare.

Ca pondere în PIB, datoria de stat internă a înregistrat 11,8 la sută, micșorându-se comparativ cu situația de la finele anului 2021 cu 2,2 p.p.

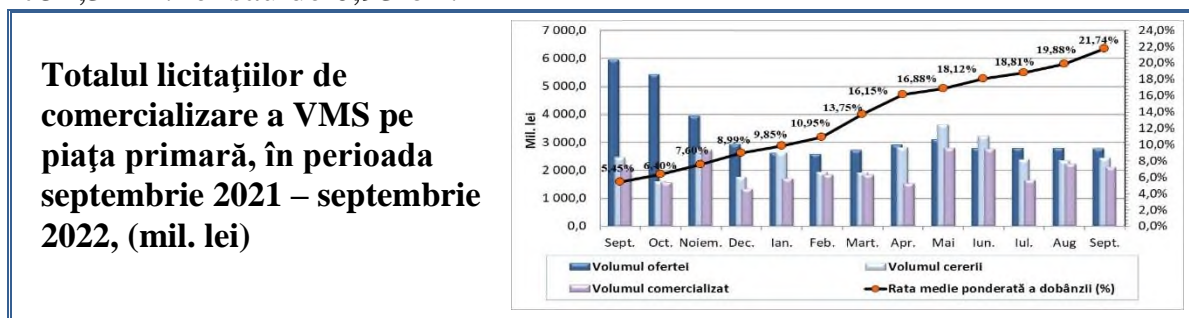
Evoluția datoriei de stat interne și ponderea acesteia în PIB, 30 septembrie 2021 - 30 septembrie 2022

Structura datoriei de stat interne se caracterizează prin următoarele instrumente:

1) Valorile mobiliare de stat emise pe piața primară

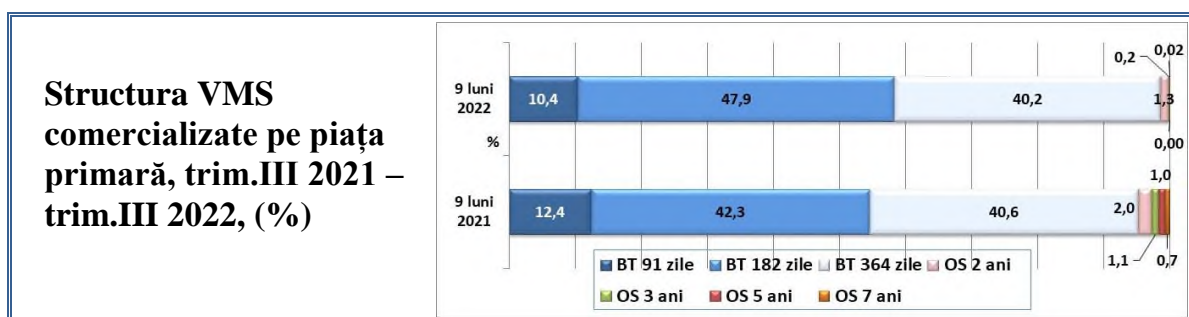
Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2022, Ministerul Finanțelor a oferit pe piața primară spre vânzare valori mobiliare de stat în sumă de 25 215,0 mil. lei. Cererea la VMS a constituit 23 463,7 mil. lei, fiind inferioară ofertei cu 1 751,3 mil. lei sau de 0,93 ori.

Ca rezultat, au fost comercializate VMS la valoarea nominală în sumă de 18 551,7 mil. lei, cu 1 031,5 mil. lei mai puțin comparativ cu volumul VMS comercializat în perioada analogică a anului 2021. Totodată, au fost răscumpărate VMS ajunse la scadență în perioada de referință în sumă de 18 986,8 mil. lei la valoarea nominală.

Pe piața primară în această perioadă au fost emise 7 tipuri de VMS:

- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 91 de zile;
- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 182 de zile;
- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 364 de zile;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 2 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 3 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 5 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 7 ani.

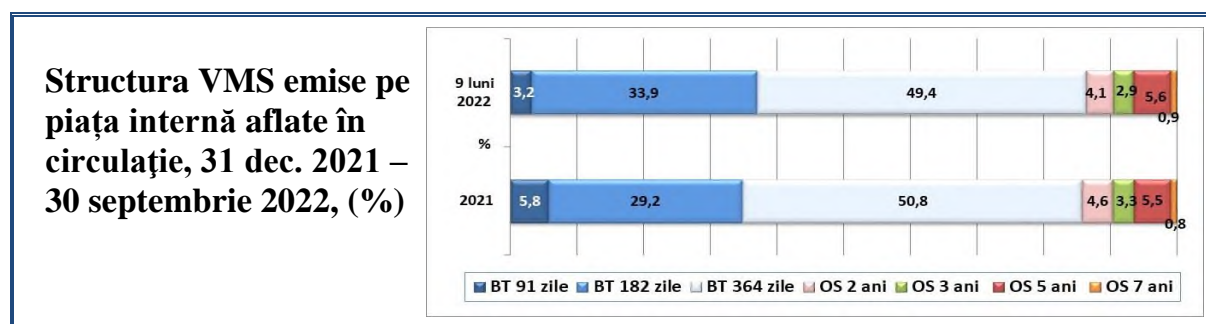
Ponderea majoră în VMS comercializate pe piața primară în perioada de gestiune o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (47,9%), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (40,2%) și cele cu scadența de 91 zile (10,4%).

În nouă luni ale anului 2022 volumul comercializat al Obligațiunilor de stat pe termen de 2 ani (cu dobândă fixă și flotantă) și Obligațiunilor de stat cu dobândă fixă pe termen de 3, 5 și 7 ani a constituit respectiv 249,3 mil. lei (1,3% din volumul total comercializat), 28,6 mil. lei (0,2%), 0,9 mil. lei (0,05%) și 4,0 mil. lei (0,02%). Comparativ cu perioada analogică a anului 2021 volumul comercializat al obligațiunilor de stat s-a micșorat cu 649,3 mil. lei.

Volumul VMS procurat de investitorii non-bancari s-a majorat comparativ cu perioada analogică a anului 2021 cu 3 195,5 mil. lei, înregistrând 4 488,2 mil. lei la valoarea nominală, iar ponderea acestora în volumul total comercializat a constituit 24,2%. Totuși băncile comerciale continuă să rămână principalii investitori în VMS, cu o pondere de 75,8% în totalul VMS procurate.

În perioada de gestiune, pe piața VMS activau 9¹⁴dealeri primari. Din volumul total de VMS adjudecate 73,6% (13 653,4 mil. lei) au fost procurate de către dealerii primari în nume și din cont propriu.

Printre cele mai active bănci – dealeri primari, care au procurat VMS pe piața primară în nouă luni ale anului 2022, se numără băncile sistemice: BC „Victoriabank”, BC „Moldindconbank” S.A. și BC „Moldova – Agroindbank” S.A.

Volumul VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30 septembrie 2022 la valoarea nominală a constituit 18 343,0 mil. lei. Ponderea majoră în VMS aflate în circulație o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (49,4%), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (33,9%) și Obligațiunile de stat cu maturitatea de 5 ani (5,6%). Comparativ cu perioada de la sfârșitul anului 2021, Obligațiunile de stat în circulație cu maturitatea de 2 și 3 ani s-au micșorat respectiv cu 0,4 și 0,3 p.p., iar cele cu maturitatea de 5 și 7 ani s-au majorat cu 0,1 și 0,04 p.p. Bonurile de trezorerie cu scadența de 91 și 364 zile s-au micșorat respectiv cu 2,6 și 1,5 p.p., iar cele de 182 zile s-au majorat cu 4,7 p.p.

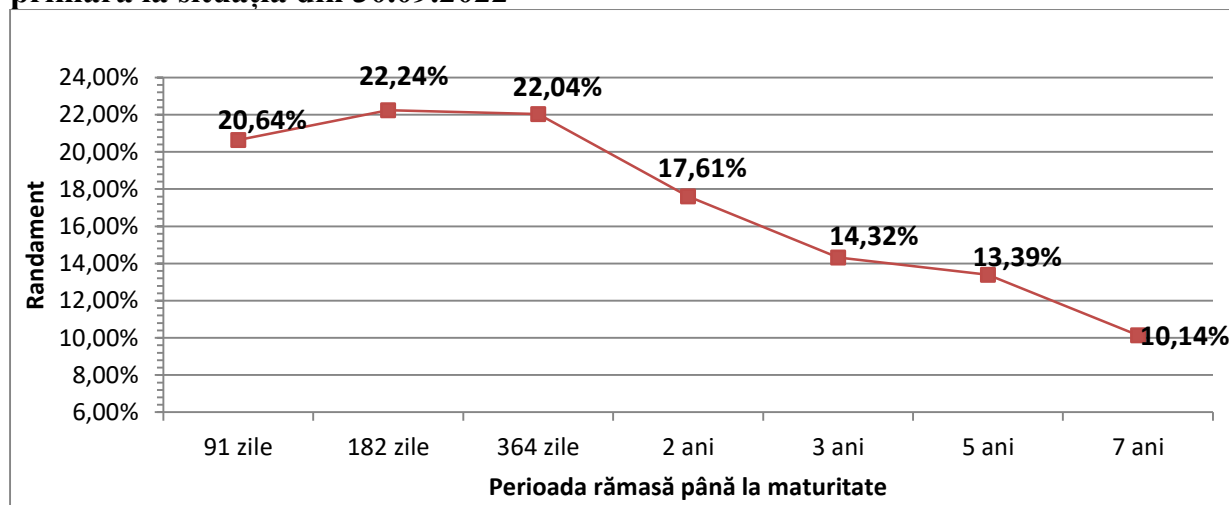
Scadența medie ponderată anuală a VMS emise la situația din 30 septembrie 2022 s-a diminuat cu 30 zile față de situația de la începutul anului și a constituit 251 zile.

Reieșind din volumul VMS emise pe piața primară și aflat în circulație la situația din 30.09.2022 și utilizând datele primare extrase din SI DMFAS și Bloomberg, a fost construită curba randamentelor pentru portofoliul de VMS

¹⁴ Statutul de dealer primar pentru BC „EuroCreditBank” S. A. a fost suspendat pe o perioadă de 3 luni, începând cu 03 iunie 2022.

emise pe piața primară în baza cotațiilor afișate de dealerii primari. În momentul în care va spori nivelul de lichiditate al pieței secundare a VMS din Republica Moldova, curba va fi construită în baza randamentului/ prețului de tranzacționare de facto, ceea ce va majora gradul de precizie al rezultatelor obținute.

Curba randamentelor pentru portofoliul de valori mobiliare de stat emise pe piața primară la situația din 30.09.2022

Este de notat că, curba randamentelor reprezintă o curbă cu traiectorie descendentă, randamentele pe termen scurt fiind mai mari decât randamentele pe termen lung.

2) Valorile mobiliare de stat convertite

În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2022 VMS convertite au constituit 2 152,0 mil. lei sau 6,5%.

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2022, au fost reemise VMS convertite în sumă totală de 1 377,9 mil. lei și răscumpărate VMS convertite în sumă de 1 261,6 mil. lei la valoarea nominală. Totodată, pe parcursul perioadei de gestiune reemisiunea VMS convertite a fost efectuată pe termen de 364 zile și pe termen de 2 ani.

Rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite răscumpărate în nouă luni ale anului 2022 a constituit 5,29%, iar rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite reemise în această perioadă a constituit 12,05%.

La situația din 30 septembrie 2022, VMS convertite au constituit 2 268,3 mil. lei la valoarea nominală sau 6,9% din datoria de stat internă.

3) Valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege

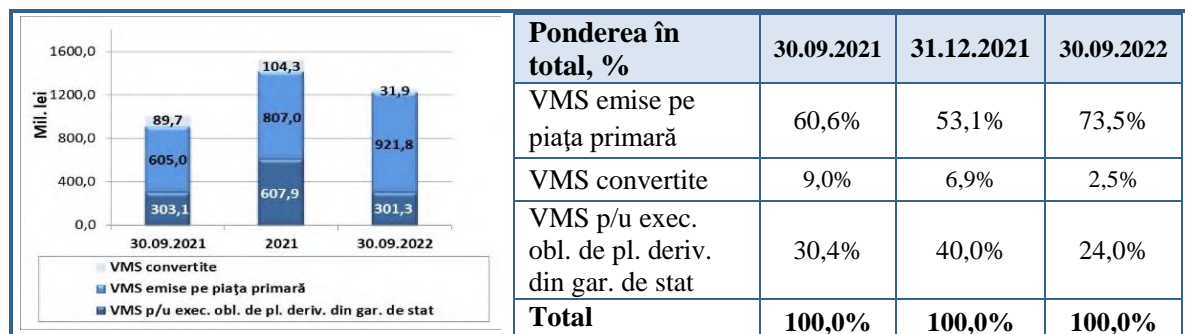
În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2022, VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege (VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat) au constituit 12 351,2 mil. lei sau 37,1% din soldul datoriei de stat interne.

Ținând cont că, pe parcursul a nouă luni ale anului 2022 nu au fost răscumpărate Obligațiunile de stat, soldul VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege a rămas la nivelul de la începutul anului și la situația din 30 septembrie 2022 a constituit 12 351,2 mil. lei sau 37,5% din soldul datoriei de stat interne.

Serviciul datoriei de stat interne.

Pentru serviciul datoriei de stat interne în nouă luni ale anului 2022 au fost utilizate mijloace bănești în sumă de 1 255,0 mil. lei. Comparativ cu perioada analogică a anului 2021, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne sunt mai mari cu cca. 257,1 mil. lei sau cu 25,8 la sută.

Evoluția și structura cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne, 30.09.2021- 30.09.2022, (mil. lei)

Din suma totală pentru serviciul datoriei de stat interne au fost utilizate:

- 921,8 mil. lei pentru plata dobânzii și cupoanelor la VMS emise pe piața primară (73,5%);
- 31,9 mil. lei pentru plata dobânzii la VMS convertite (2,5%);
- 301,3 mil. lei pentru plata dobânzii la VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat (24,0%).

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2022, Ministerul Finanțelor permanent a monitorizat situația pe piața primară a VMS și a comercializat VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii. Astfel, în perioada de gestiune ratele maxime ale dobânzii propuse de către investitori pentru VMS au variat de la 14,00% până la 29,13%, însă Ministerul Finanțelor nu a acceptat toate ofertele investitorilor, fapt ce a permis menținerea unui nivel optim al ratelor dobânzii la VMS.

Ca rezultat, rata nominală anuală medie ponderată a dobânzii la VMS comercializate în nouă luni ale anului 2022 a constituit 16,46%, în creștere cu 10,82 p.p. față de anul 2021 sau cu 11,38 p.p. față de perioada analogică a anului precedent.

Rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite răscumpărate în nouă luni ale anului 2022 a constituit 5,29 %, iar rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite reemise în această perioadă a constituit 12,05%.

Garanțiile de stat

La situația din 30 septembrie 2022, soldul garanțiilor de stat a constituit 1 873,9 mil. lei sau cu 39,4 mil. lei mai mult comparativ cu situația de la începutul anului 2022, fiind formate în totalitate din garanții de stat interne acordate în cadrul Programului de stat “Prima casă”.

În conformitate cu Legea nr.293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat “Prima casă” și Hotărârea Guvernului nr.202/2018 ”Cu privire la aprobarea Regulamentului de implementare a

Programului de stat “Prima casă” în anul 2022 continuă implementarea Programului de stat “Prima casă”. Acest program este realizat prin intermediul Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA), delegată să emită garanții în numele și pe contul statului, în favoarea băncilor care acordă credite persoanelor fizice pentru procurarea unei locuințe, în limita plafoanelor aprobate anual de către Parlament pentru acest scop. Creditele bancare acordate în cadrul Programului sunt garantate de către stat în mărime de 50% din soldul creditului.

În Legea bugetului de stat pentru anul 2022 se prevede că soldul garanțiilor de stat interne nu va depăși 2 500,0 milioane de lei.

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2022 de către băncile comerciale: BC “Moldova-Agroindbank” S.A., BC “Moldindconbank” S.A., BC “Victoriabank” S.A., BC “OTP Bank” S.A., BC “Energbank și BC “Eximbank” S.A. în cadrul Programului au fost acordate noi credite garantate de către stat în sumă de 163,4 mil.lei. În aceeași perioadă de către beneficiari ai Programului au fost rambursate credite garantate în sumă de 124,0 mil.lei.

Creanțele interne

În primele nouă luni ale anului 2022 băncile comerciale în proces de lichidare, au transferat la bugetul de stat din valorificarea activelor sale mijloace bănești în sumă de 58,5 mil. lei, dintre care:

- „Banca de Economii” S.A. – 10,0 mil.lei;
- B.C. „Banca Socială” S.A. – 42,0 mil. lei;
- BC „Unibank” S.A. – 6,5 mil.lei.

Astfel, la situația din 30 septembrie 2022, datoria băncilor în proces de lichidare respective față de Ministerul Finanțelor a constituit 11 747,9 mil. lei, dintre care:

- BC „Investprivatbank” S.A. – 350,6 mil.lei;
- „Banca de Economii” S.A. – 7 747,0 mil.lei;
- BC „Banca Socială” S.A. – 1 843,0 mil. lei;
- BC „Unibank” S.A. – 1 807,3 mil.lei.

La situația din 30 septembrie 2022, datoria debitorilor garanți față de Ministerul Finanțelor formată în urma executării garanțiilor de stat pentru împrumuturi constituie 451,9 mil. lei, dintre care pentru împrumuturile externe constituie 449,5 mil. lei și pentru împrumuturile interne constituie 2,4 mil. lei - datoria S.A. „Flamingo-96” din mun. Bălți în proces de insolvență.

Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2022

Principalele tipuri de riscuri asociate costului datoriei de stat a Republicii Moldova identificate drept *riscuri* sunt:

- 1) Riscul valutar;
- 2) Riscul de refinanțare;
- 3) Riscul ratei de dobândă.

Pe lângă cele menționate mai sus, se atestă și *riscul operațional*, care acționează indirect asupra datoriei de stat.

1) Riscul valutar

Este identificat prin indicatorii:

a) *Ponderea datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat*

Riscul valutar este unul din principalele categorii de riscuri asociate portofoliului datoriei de stat, deoarece afectează atât costul datoriei de stat, cât și volumul acesteia. Astfel, la situația din 30 septembrie 2022, 61,4 la sută din portofoliul datoriei de stat îi revine datoriei de stat externe, care este supusă riscului valutar fiind în totalitate denominată în valută străină. Ponderea datoriei de stat externe s-a majorat cu 4,2 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2021 și cu 6,8 p.p. față de perioada analogică a anului 2021.

Structura datoriei de stat pe componente, 30 septembrie 2021– 30 septembrie 2022 (%)

Ponderea în total	30 sept. 2021	31 dec. 2021	30 sept. 2022
Datoria de stat internă	45,4%	42,8%	38,6%
Datoria de stat externă	54,6%	57,2%	61,4%

b) *Structura datoriei de stat pe valute*

Structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, evidențiază vulnerabilitatea portofoliului datoriei de stat față de Euro și dolarul SUA, ceea ce implică necesitatea monitorizării continue a cursului de schimb al acestor valute. Astfel, ponderea datoriei de stat denominată în Euro și dolari SUA formează împreună 51,2 la sută din portofoliul datoriei de stat. Deci, majorarea semnificativă a ratei de schimb a leului față de aceste valute străine ar expune portofoliul datoriei de stat riscului valutar, ceea ce ar crea o povară suplimentară pentru deservirea datoriei de stat externe.

Structura datoriei de stat pe valute, 30 septembrie 2021 – 30 septembrie 2022, (%)

Inclusiv DST				Cu descompunerea DST			
	30 sept. 2021	31 dec. 2021	30 sept. 2022		30 sept. 2021	31 dec. 2021	30 sept. 2022
Ponderea în total				Ponderea în total			
MDL	45,4%	42,8%	38,6%	MDL	45,4%	42,8%	38,6%
DST	29,3%	32,4%	34,9%	EUR	32,3%	32,8%	34,5%
EUR	23,0%	22,6%	24,6%	USD	13,2%	14,4%	16,7%
USD	1,1%	0,9%	0,9%	JPY	3,5%	3,6%	3,6%
JPY	1,3%	1,2%	1,0%	CNY	3,3%	3,7%	4,2%
GBP	0,004%	0,003%	0,002%	GBP	2,4%	2,7%	2,4%
	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%

2) Riscul de refinanțare

Riscul de refinanțare este identificat prin indicatorii:

a) *Profilul rambursării datoriei de stat interne și externe*

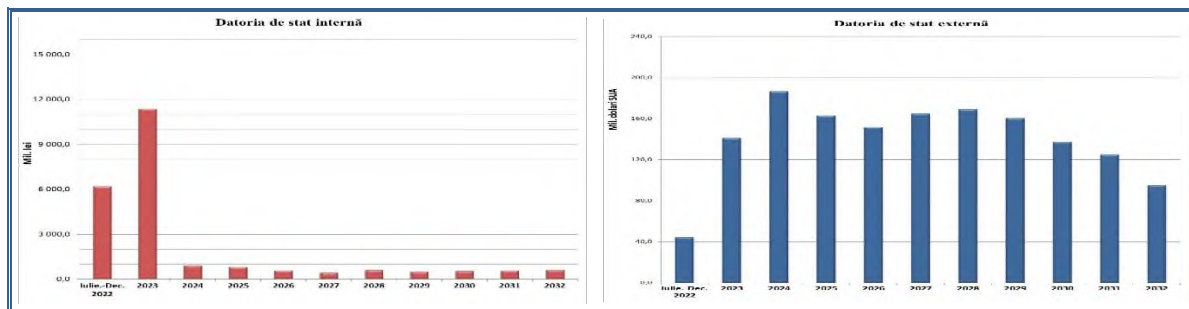
Notă: Profilul rambursării datoriei de stat interne nu include datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cu excepția sumelor prevăzute spre rambursare incluse în Legea bugetului de stat pe anul respectiv, deoarece aceasta este reperfectată anual în baza unui Acord între Ministerul Finanțelor și BNM, astfel comportând un nivel redus al riscului de refinanțare.

Profilul de rambursare a datoriei de stat externe nu include instrumentul alocarea DST, întrucât acesta reprezintă o datorie purtătoare de dobândă sub forma activelor de rezervă alocate de către FMI membrilor săi, care nu prevede rambursarea sumei principale și nu va fi refinanțată.

Luând în considerație estimările pentru profilul de răscumpărare a datoriei de stat interne, în anii ce urmează, se evidențiază vârful de plată pentru anul 2023, ceea ce denotă faptul că datoria de stat internă este în continuare preponderent pe termen scurt. Totodată, menționăm că în luna octombrie 2022 urmează a fi rambursate VMS în sumă totală de 290,0 mil. lei, conform Acordului semnat între Banca Națională a Moldovei și Ministerul Finanțelor, în baza Legii nr.235/2016, privind emisiunea și răscumpărarea obligațiunilor de stat în vederea executării obligațiilor Ministerului Finanțelor rezultante din garanțiile de stat. Segmentul de datorie de stat internă pe termen scurt ce urmează a fi refinanțat în fiecare an prin noi emisiuni de VMS, reprezintă un risc semnificativ pentru bugetul de stat, în contextul unor eventuale majorări ale ratelor de dobândă pe piața internă.

Proгноza rambursării datoriei de stat interne (mil. lei) și a datoriei de stat externe (mil. dolari SUA) care ajunge la scadență în decurs de 10 ani, conform situației din 30 septembrie 2022

În ce privește datoria de stat externă, se observă o distribuție relativ omogenă a plăților începând cu anul 2025 și respectiv un risc de refinanțare redus. Totodată, în anul 2024 se evidențiază vârful de plată al plăților spre rambursare.

b) Perioada medie de maturitate (ATM) și datoria scadentă într-un an

Indicatorii riscului de refinanțare, 30 septembrie 2021-30 septembrie 2022

	Datoria de stat internă			Datoria de stat externă			Total datoria de stat		
	30 sept. 2021	31 dec. 2021	30 sept. 2022	30 sept. 2021	31 dec. 2021	30 sept. 2022	30 sept. 2021	31 dec. 2021	30 sept. 2022
Perioada medie de maturitate (ATM), ani	5,8	4,9	5,4	9,1	8,4	9,3	7,5	6,8	7,6
Datoria scadentă în decurs de 1 an, %	55,8 %	57,6 %	58,6 %	5,3%	5,1%	4,3%	28,2 %	27,6 %	25,2 %

Indicatorii sus-menționați vin în suportul concluziilor formulate în baza profilului de rambursare al datoriei de stat interne, și anume, la situația din 30 septembrie 2022, 58,6% din datoria de stat internă urmează să ajungă la scadență în decurs de un an, respectiv comparativ cu sfârșitul anului 2021 datoria de stat internă scadentă în decurs de un an s-a majorat cu 1,0 p.p., iar comparativ cu

perioada similară a anului precedent cu 2,8 p.p., ce se explică în mare parte datorită majorării ponderii bonurilor de trezorerie în circulație, iar ca urmare a extinderii maturității la VMS convertite, perioada medie de maturitate se majorează cu 0,50 ani comparativ cu sfârșitul anului 2021.

Datoria de stat externă, datorită instrumentelor pe termen lung, se încadrează în limite sigure, iar datoria de stat totală prezintă un risc de refinanțare moderat, astfel încât 25,2 la sută din aceasta urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

3) Riscul ratei de dobândă

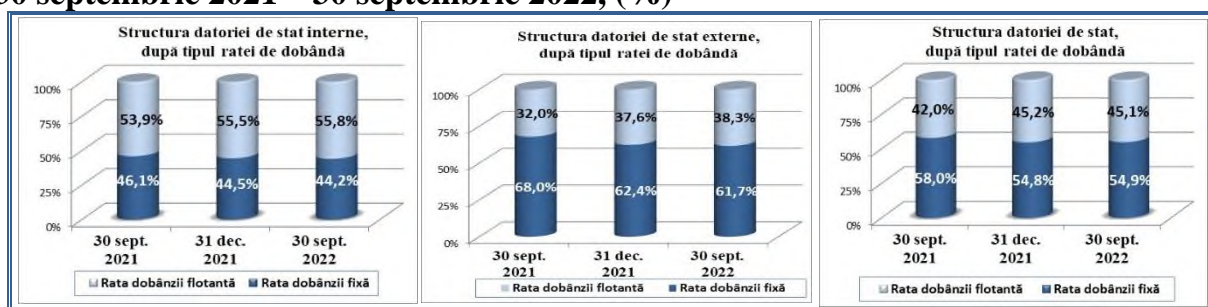
Este identificat prin indicatorii:

a) Structura datoriei de stat după tipul ratei de dobândă

Notă: În contextul analizei riscului ratei de dobândă, datoria de stat internă cu maturitatea de până la un an și purtătoare de rată a dobânzii fixă¹⁵ va fi atribuită la categoria datoriei cu rata dobânzii flotantă, întrucât din cauza maturității reduse aceasta va fi refinanțată în fiecare an la condiții noi de piață, fiind supusă riscului ratei de dobândă.

Spre deosebire de profilul rambursării datoriei de stat interne și externe, la calcularea indicatorilor riscului ratei de dobândă se include tot portofoliul datoriei de stat, inclusiv datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cât și alocarea DST, acestea fiind supuse riscului ratei de dobândă.

Structura datoriei de stat interne și externe, după tipul ratei de dobândă, 30 septembrie 2021 – 30 septembrie 2022, (%)

La situația din 30 septembrie 2022, în contextul Notei expuse mai sus, se observă un trend ascendent al datoriei de stat interne cu rată flotantă a dobânzii, constituind 55,8% din totalul datoriei de stat interne, mai mult cu 1,9 p.p. comparativ cu perioada analogică a anului precedent și cu 0,8 p.p. față de situația de la sfârșitul anului 2021, ceea ce se explică prin majorarea ponderii bonurilor de trezorerie în circulație, care deși se emit la o rată fixă a dobânzii, acestea comportă o expunere majoră față de fluctuația ratelor de dobândă. Astfel, la 30 septembrie 2022, instrumentul cu rata dobânzii fixă și termen de circulație mai mare de un an sunt Obligațiunile de stat cu maturitatea de 2, 3, 5 și 7 ani, VMS pentru executarea de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat dar și VMS convertite în portofoliul BNM cu maturitatea de 2 ani.

Analizând structura datoriei de stat externe pe tipuri de rată a dobânzii, se atestă o majorare a ponderii datoriei de stat externe cu rata dobânzii flotantă. Astfel, la 30 septembrie 2022, datoria de stat externă cu rata dobânzii flotantă a

¹⁵VMS 91 zile, 182 zile, 364 zile și VMS convertite

constituit 38,3 la sută din totalul datoriei de stat externe, cu 0,7 p.p. mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2021 și cu 6,3 p.p. mai mult comparativ cu perioada analogică a anului precedent.

În ce privește datoria de stat, ponderea datoriei cu rata dobânzii flotantă constituie 45,1 la sută și reflectă o micșorare cu 0,1 p.p. comparativ cu sfârșitul anului 2021 și o majorare cu 3,1 p.p. comparativ cu 30 septembrie 2021. Ponderea relativ înaltă a datoriei cu rata dobânzii flotantă în portofoliul datoriei de stat se datorează în mare parte datoriei de stat interne, care din cauza instrumentelor cu maturitatea de până la un an prezintă un risc al ratei de dobândă, cât și un risc de refinanțare pronunțat.

b) Perioada medie de refixare (ATR) și datoria ce urmează a fi refixată într-un an

Indicatorul perioada medie de refixare este cu atât mai sigur cu cât deține o valoare mai mare, la fel ca și indicatorul riscului de refinanțare – perioada medie de maturitate.

Indicatorii riscului ratei de dobândă la situația din 30 sept. 2021 – 30 sept. 2022

	Datoria de stat internă			Datoria de stat externă			Total datoria de stat		
	30 sept. 2021	31 dec. 2021	30 sept. 2022	30 sept. 2021	31 dec. 2021	30 sept. 2022	30 sept. 2021	31 dec. 2021	30 sept. 2022
Perioada medie de refixare (ATR), ani	5,8	4,9	5,3	7,1	6,1	6,7	6,5	5,6	6,2
Datoria cu rata dobânzii ce urmează a fi refixată în decurs de 1 an, %	56,3 %	58,0 %	59,3 %	35,0 %	40,5 %	40,7 %	44,7 %	48,0 %	47,8 %

Datoria de stat internă este expusă în cea mai mare măsură riscului ratei de dobândă, întrucât la situația din 30 septembrie 2022, 59,3 la sută din datoria de stat internă urmează să fie refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an. Astfel, o majorare a ratelor de dobândă pe piața internă va afecta direct costurile aferente datoriei de stat interne. Ratele de dobândă aferente datoriei de stat externe sunt refixate, în mediu, în decurs de 6,7 ani, cu 0,6 ani mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2021.

În ce privește datoria de stat în ansamblu, deși perioada de refixare a întreg portofoliului este de 6,2 ani, totuși 47,8 la sută din aceasta urmează a fi refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an, astfel evidențiindu-se expunerea portofoliului datoriei de stat față de riscul ratei de dobândă.

c) Durata Macaulay¹⁶ pentru VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30.09.2022

Durata Macaulay este o variabilă metrică a volatilității prețurilor. Aceasta ne arată cu cât se majorează sau se diminuează valoarea portofoliului dacă se modifică ratele dobânzii (sensibilitatea prețului VMS) și poate fi considerată o măsură a riscului ratei dobânzii. Ca regulă generală, pentru fiecare modificare de 1% a ratelor dobânzii (majorare sau diminuare), valoarea de piață a portofoliului

¹⁶Pentru calcularea indicatorilor durata Macaulay, durata modificată și convexitatea au fost utilizate datele primare extrase din SI DMFAS și Bloomberg (cotațiile afișate de dealerii primari).

se va schimba cu aproximativ 1% în direcția opusă, *pentru fiecare an de durată*. Durata portofoliului VMS emise pe piața primară a constituit 0,54 ani la situația din 30.09.2022. Astfel, la o eventuală majorare/diminuare cu 1% a ratei dobânzii, valoarea de piață a portofoliului se va diminua/majora cu aproximativ 0,54% ($1\% \times 0,54 \text{ ani}$)¹⁷.

d) Durata modificată pentru VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30.09.2022

Durata modificată este considerată o continuare a duratei Macaulay, indicând o măsură mai precisă a sensibilității prețurilor. Astfel, la situația din 30.09.2022 durata modificată a portofoliului este de 0,45 ani, ceea ce indică că pentru fiecare modificare de 1% a randamentului (majorare sau diminuare), valoarea de piață a portofoliului se va schimba cu aproximativ 0,45% ($1\% \times 0,45 \text{ ani}$).

e) Convexitatea este o măsură a gradului de curbură a relației preț – randament. Cu cât această relație manifestă o curbură mai accentuată, cu atât convexitatea este mai mare.

Din punct de vedere matematic, convexitatea se calculează ca derivata de ordinul doi a funcției dependente, care arată relația dintre valoarea de piață a portofoliului și randament.

Astfel, rezultatul convexității portofoliului de 0,26 ne arată că odată cu creșterea/micșorarea randamentului cu 1%, valoarea de piață a portofoliului se va diminua/majora aproximativ cu 0,26% ($1\% \times 0,26$).

Combinând rezultatele duratei modificate și convexității, se obține o măsură cu o acuratețe mai ridicată a modificării valorii de piață a portofoliului în funcție de modificarea randamentului. Astfel, la creșterea randamentului cu un punct procentual valoarea de piață a portofoliului se micșorează cu 75,7 mil. lei sau cu 0,5%, fiind egală cu 16 719,2 mil. lei.

Riscul operațional

Riscul operațional se referă la aspecte precum sistemele informaționale și procedurile de ținere a evidenței datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat, procesare a datelor, raportare, păstrare, etc.

Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2022 a fost elaborat Planul de gestionare a riscului operațional și de continuitate a activităților aferente managementului datoriei de stat pentru anul 2022. Documentul stabilește principalele măsuri de reacție la riscurile operaționale, urmărindu-se în același timp diminuarea probabilității de apariție ulterioară a acestora. Informația privind progresul înregistrat pe marginea implementării documentului respectiv urmează a fi prezentată în Raportul privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pentru anul 2022.

Un aspect important aferent riscului operațional ține și de sistemul informațional de management al datoriei și analiză financiară (DMFAS), precum

---

¹⁷Valoare de piață reprezintă valoarea portofoliului reieșind din prețul de piață al VMS calculat în baza cotațiilor dealerilor primari și la situația din 30.09.2022 aceasta a constituit 16 794,9 mil. lei

și de înregistrarea și menținerea cu acuratețe a datelor. În acest sens, colaboratorii responsabili de gestionarea datoriei de stat efectuează cu regularitate procedura de validare a sistemului informațional în conformitate cu Calendarul de validare existent și asigură înlăturarea erorilor depistate.

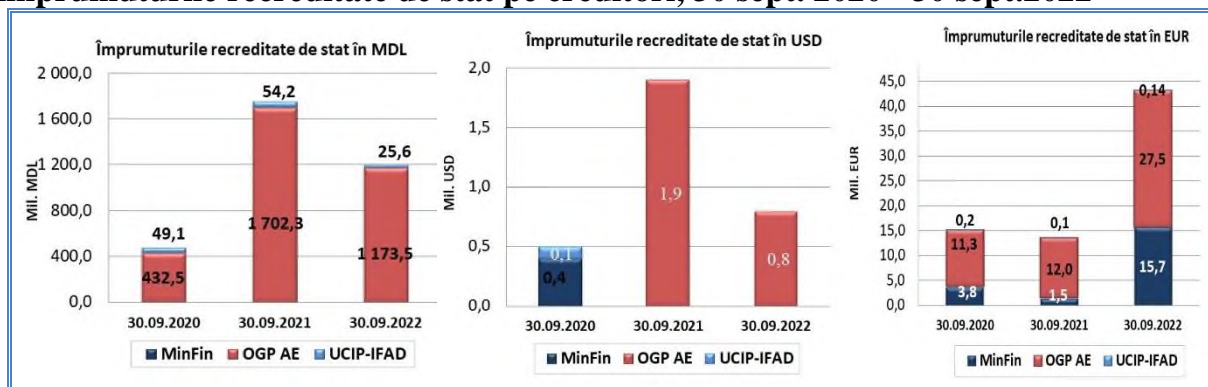
În contextul fortificării procesului de raportare a datelor privind datoria sectorului public și veridicității lor, se monitorizează și verifică în permanență, din mai multe surse, calitatea informației primite de la entitățile sectorului public.

Recreditarea de stat

Recreditarea de stat se efectuează prin intermediul Ministerului Finanțelor (MinFin), Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă (OGP AE) și Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (UCIP-IFAD).

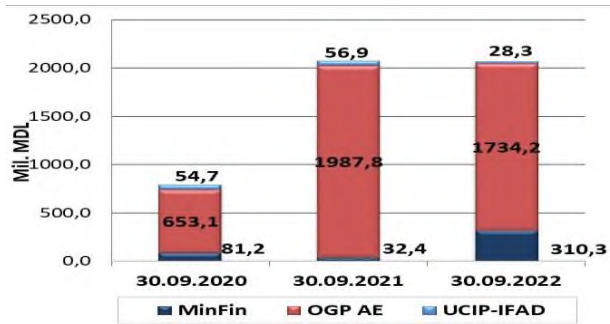
Pe parcursul a nouă luni ale anului 2022 din contul liniilor de creditare și a mijloacelor circulante acumulate (din rambursarea sumelor principale, dobânzilor aferente de către băncile, organizațiile de creditare nebankare (OCN) și asociațiile de economii și împrumut (AEÎ) participante la recreditarea de stat) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe au fost recreditate împrumuturi către agenți economici, autorități publice locale și băncile, organizațiile de creditare nebankare, asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat în sumă de 1 199,1 mil. lei, 0,8 mil. dolari SUA și 43,3 mil. euro (echivalent a cca 2 072,8 mil. lei), inclusiv: din resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 1 038,5 mil. lei, 0,8 mil. dolari SUA și 20,5 mil. euro (echivalent a cca 1 461,4 mil. lei) sau 70,5% din suma totală recreditată.

Împrumuturile recreditate de stat pe creditori, 30 sept. 2020 - 30 sept.2022

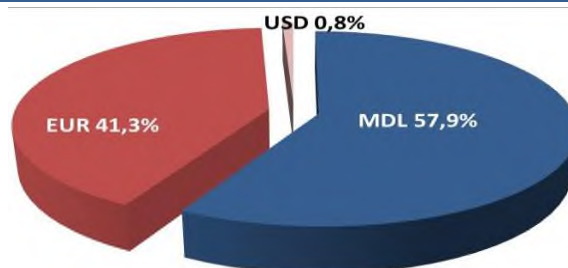
În perioada de analiză, se atestă un trend ascendent aferent valorii mijloacelor financiare îndreptate spre recreditare în scopul implementării proiectelor finanțate din surse externe în euro și un trend descendent în moneda națională și dolari SUA.

Împrumuturile recreditate de stat, recalulate în moneda națională la data tranzacției, pe parcursul a nouă luni ale anului 2020, 2021 și 2022 (mil. lei)

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2022 se constată o descreștere ușoară a mijloacelor financiare îndreptate spre recreditarea de stat în comparație cu perioada similară a anului 2020 și 2021, condiționată de o cerere mai mică de recreditare din partea beneficiarilor în vederea implementării proiectelor finanțate din contul împrumuturilor externe de stat.

Structura împrumuturilor recreditate de stat, pe valute, pe parcursul a nouă luni ale anului 2022 (%)

În perioada de referință poziția dominantă în structura împrumuturilor recreditate de stat pe valute este ocupată de moneda națională cu 57,9%, urmată de euro cu 41,3% și dolarul SUA cu 0,8%.

Sumele recreditate pe parcursul a nouă luni ale anului 2022 se prezintă după cum urmează:

1) prin intermediul Ministerului Finanțelor – 15,7 mil. euro (echivalent a cca 310,3 mil. lei), inclusiv:

- Proiectul „Împrumutul destinat reabilitării rețelelor de transport ale Î.S. „Moldelectrica””, finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare – 1,4 mil. euro;

- Proiectul de interconectare a rețelelor de energie electrică dintre Republica Moldova și România, faza I – 1,0 mil. euro;

- Proiectul de dezvoltare a Sistemului Electroenergetic (Î.S. „Moldelectrica”) – 1,4 mil. euro;

- Proiectul de achiziție a locomotivelor și restructurarea infrastructurii feroviare (Î.S. „Calea Ferată din Moldova”) – 7,9 mil. euro;

- Proiectul „Sistemul termoelectric al mun. Bălți, (SA „CET-Nord”) – Faza II”, finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare – 4,0 mil. euro.

2) prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă – 1 173,51 mil. lei, 0,85 mil. dolari SUA și 27,49 mil. euro (echivalent a cca 1 734,2 mil. lei), dintre care:

➤ resurse recreditate direct din împrumuturile externe – 135,0 mil. lei și 7,02 mil. euro, inclusiv:

- Proiectul „Livada Moldovei” – 135,0 mil. lei și 7,02 mil. euro;

➤ resurse recreditate recreditate din mijloacele OGP AE circulante acumulate – 1 038,51 mil. lei, 0,85 mil. dolari SUA și 20,47 mil. euro, inclusiv:

- Proiectul de Finanțare Rurală și Dezvoltare a Întreprinderilor Mici (FIDA I) – 82,68 mil. lei și 0,01 mil. euro;

- Proiectul de de Revitalizare a Agriculturii (FIDA II, PRA) – 53,25 mil. lei, 0,08 mil. dolari SUA și 0,1 mil. euro;

- Proiectul de Dezvoltare a Afacerilor Rurale (FIDA III, PDAR) – 13,86 mil. lei și 0,04 mil. euro;

- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Marketing (FIDA IV) – 42,06 mil. lei;

- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltarea Businessului Agricol (FIDA V) – 27,59 mil. lei și 1,41 mil. euro;

- Programul Rural de Reziliență Economică-Climatică Incluzivă (FIDA VI) – 101,04 mil. lei;

- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza I (RISP I) – 145,39 mil. lei și 0,1 mil. euro;

- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza II (RISP II) – 124,37 mil. lei;

- Proiectul Kreditanstalt fur Wiederaufbau (KfW) – 6,56 mil. lei și 1,0 mil. euro;

- Proiectul „Filiere du Vin” – 18,37 mil. lei și 5,68 mil. euro;

- Proiectul de Ameliorare a Competitivității (PAC 1) – 27,0 mil. lei, 0,03 mil. dolari SUA și 2,47 mil. euro;

- Proiectul de Ameliorare a Competitivității, faza 2 (PAC 2) – 113,93 mil. lei, 0,74 mil. dolari SUA și 1,88 mil. euro;

- Proiectul Livada Moldovei – 157,64 mil. lei și 7,38 mil. euro;

- Proiectul COVID-19 răspuns de urgență și suport ÎMMM – 124,77 mil. lei și 0,4 mil. euro.

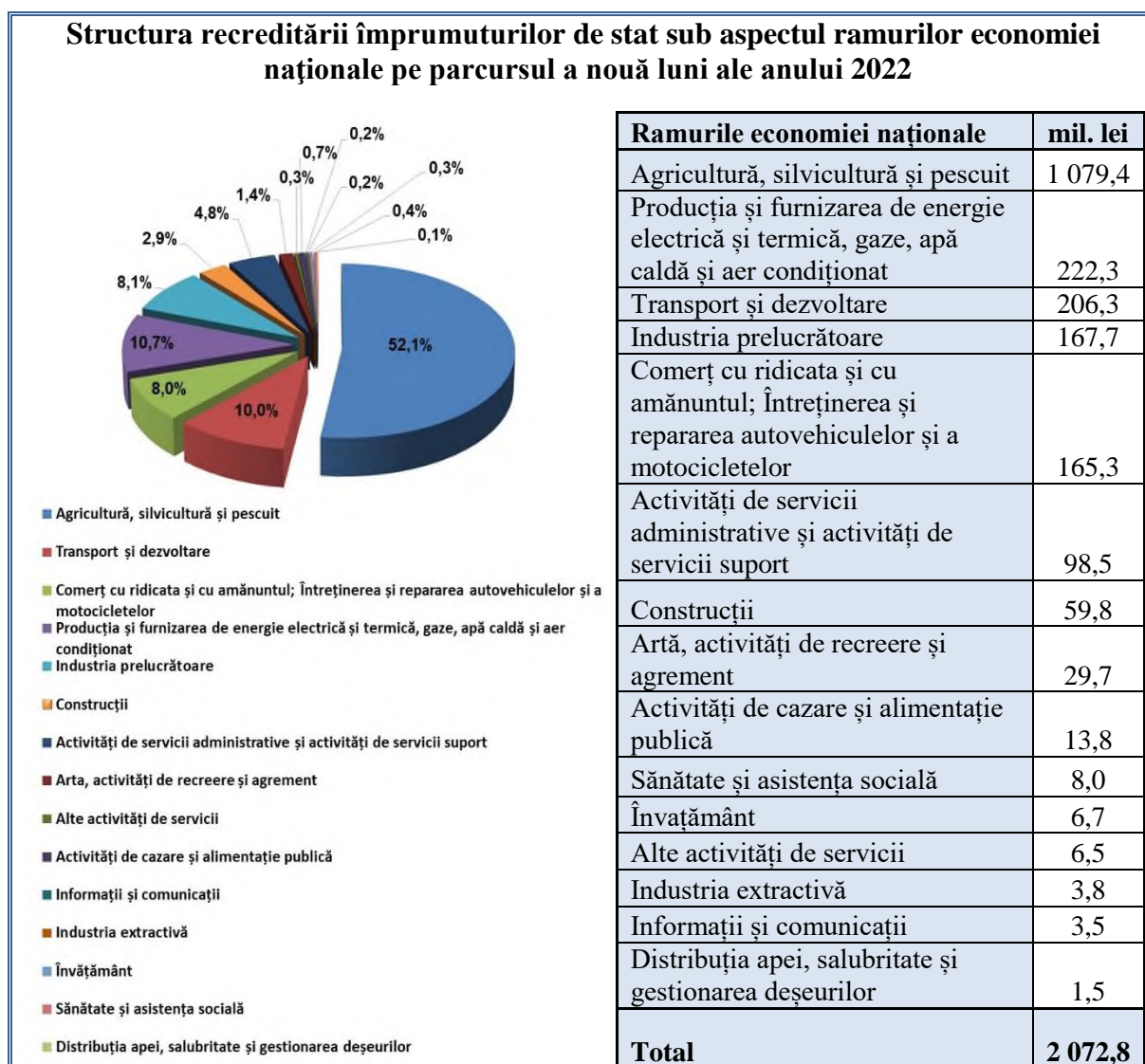
3) prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (resurse recreditate direct din împrumuturile externe) – 25,61 mil. lei și 0,13 mil. euro (echivalent a circa 28,3 mil. lei), din care:

- Proiectul de Reziliență Rurală (FIDA VII, PRR) – 25,61 mil. lei și 0,13 mil. euro.

Structura recreditării împrumuturilor de stat între instituțiile participante pe parcursul a nouă luni ale anului 2022, (%)

În perioada de referință, cota majoră de recreditare de stat îi revine Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă (83,7%), urmată de Ministerul Finanțelor cu cota de 15,0% și Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor FIDA cu 1,3%.

În structura mijloacelor financiare recreditate de stat, pe parcursul a nouă luni ale anului 2022, sub aspectul activităților economice, ponderea majoră îi revine activității economice agricultură, silvicultură și pescuit cu 52,1%, urmată de activitatea producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaz cu 10,7%, cota cea mai mică îi revine activității distribuția apei, salubritate și gestionarea deșeurilor cu o pondere de 0,1%.

În perioada de analiză a fost rambursată de către agenții economici, autoritățile publice locale și băncile, organizațiile de creditare nebancale, asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat suma principală, dobânda și alte plăți aferente în sumă de 918,3 mil. lei, 2,7 mil. dolari SUA, 17,0 mil. euro și 0,4 mil. JPY (echivalent a cca 1 307,8 mil. lei). Astfel:

1) *pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor* au fost rambursate –0,4 mil. lei, 1,9 mil. dolari SUA, 7,3 mil. euro și 0,4 mil. JPY.

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă au fost rambursate – 854,9 mil. lei, 0,8 mil. dolari SUA și 9,6 mil. euro, din care:

a) resurse recreditate direct din împrumuturi externe – 161,4 mil. lei, 0,5 mil. dolari SUA și 5,8 mil. euro;

b) resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 693,5 mil. lei, 0,3 mil. dolari SUA și 3,8 mil. euro.

3) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor FIDA au fost rambursate – 63,0 mil. lei, 0,03 mil. dolari SUA și 0,1 mil. euro.

La situația din 30 septembrie 2022, soldul datoriilor beneficiarilor recreditați constituie: 3 589,6 mil. lei, 33,1 mil. dolari SUA, 182,1 mil. euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 7 815,5 mil. lei), majorându-se față de sfârșitul anului 2021 cu 779,3 mil. lei, ce constituie o creștere de cca 11,07%, iar comparativ cu 9 luni ale anului 2021 s-a majorat cu 15,1%. Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 70,6 mil. lei, 29,4 mil. dolari SUA, 112,2 mil. euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 2 898,1 mil. lei sau 37,1% din suma totală a datoriilor);

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă și Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor FIDA – 3 519,0 mil. lei, 3,7 mil. dolari SUA și 69,9 mil. euro (echivalent a 4 917,4 mil. lei sau 62,9% din suma totală a datoriilor).

Datoria cu termen expirat, la situația din 30 septembrie 2022, se atestă atât la împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor, cât și prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă și se cifrează la 72,0 mil. lei, 9,3 mil. dolari SUA și 1,0 mil. euro (echivalent a 273,7 mil. lei) sau 3,5% din suma datoriilor totale, micșorându-se față de sfârșitul anului 2021 cu 22,2 mil. lei, ce constituie o descreștere de cca 7,5%, iar comparativ cu trimestrul III al anului 2021 s-a micșorat cu 6,9%. Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 70,6 mil. lei, 9,3 mil. dolari SUA și 0,4 mil. euro (echivalent a 261,5 mil. lei) sau 95,6% din totalul datoriei expirate. Beneficiarii recreditați care nu au executat graficele de rambursare a datoriilor sunt:

- Programul de dezvoltare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă, finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Consiliul raional Soroca);

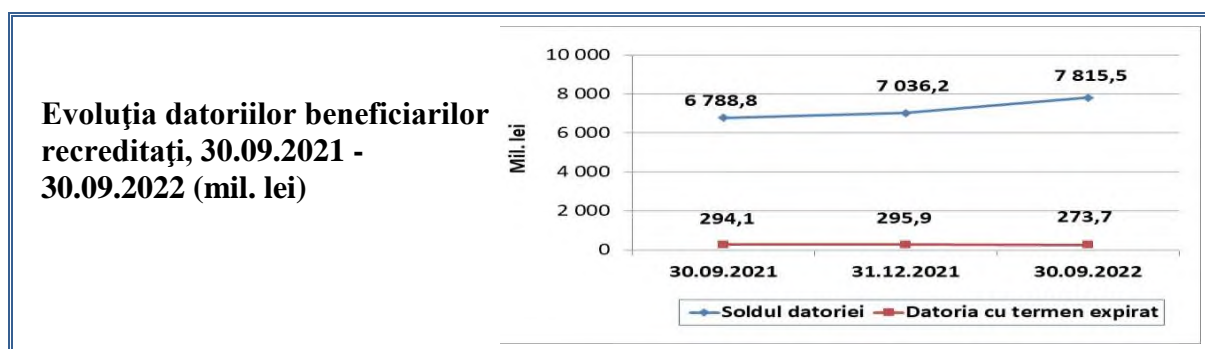
- Proiectul Alimentare cu Apă și Canalizare, finanțat de către Banca Mondială (Î.M. Direcția de producție Apă Canal Ștefan-Vodă);

- Proiectul de achiziție a locomotivelor și restructurarea infrastructurii feroviare (Î.S. „Calea Ferată din Moldova”);

- Întreprinderile în proces de insolabilitate și întreprinderile potențial falite.

2) pe împrumuturile recreditate și/sau monitorizate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă – 1,44 mil. lei și 0,6 mil. euro (echivalentul a 12,2 mil. lei) sau 4,4% din totalul datoriei expirate. Datoria dată a fost înregistrată la B.C. „Investprivatbank” S.A. în legătură cu

insolvabilitatea acestora și la întreprinderile vitivinicole recreditate în cadrul Proiectului „Filieră de Vin” („Magnolia-94” S.R.L., „F.P.C. „Vindicum” S.R.L., „Univers-Vin” S.R.L., „Basarabia L-Win Invest” S.R.L.).

Graficul prezentat atestă că evoluția soldului datoriilor are o evoluție ascendentă, condiționată de cererea de acordare a împrumuturilor din partea beneficiarilor recreditați, iar soldul datoriilor cu termen de achitare expirat are o evoluție descendentă, condiționată de reșalonarea datoriilor unor beneficiari recreditați, precum și fluctuațiile cursului valutar.

Ministerul Finanțelor își onorează sarcina de încasare a datoriilor expirate prin intermediul Serviciului Fiscal de Stat prin aplicarea măsurilor de executare silită, în conformitate cu legislația în vigoare, față de beneficiarii recreditării care dețin arierate pe împrumuturile recreditate. Astfel, pe parcursul a nouă luni ale anului 2022, la bugetul de stat în acest sens au fost încasate 1,1 mil. lei, ceea ce constituie 0,08% din suma totală rambursată în perioada de referință.

Analizând structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, se constată că în perioada de referință sunt active operațiunile de recreditare față de 79 de beneficiari recreditați:

1) 35 agenți economici cu soldul datoriilor de 2 361,7 mil. lei sau 30,2% din suma totală a datoriilor, dintre care 267,5 mil. lei sunt datorii cu termen expirat (97,7% din suma totală a datoriilor expirate), dintre care:

a) 14 întreprinderi care au datorii în sumă de 2 006,2 mil. lei activează în regim ordinar. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 10,1 mil. lei (3,7% din suma totală a datoriilor expirate);

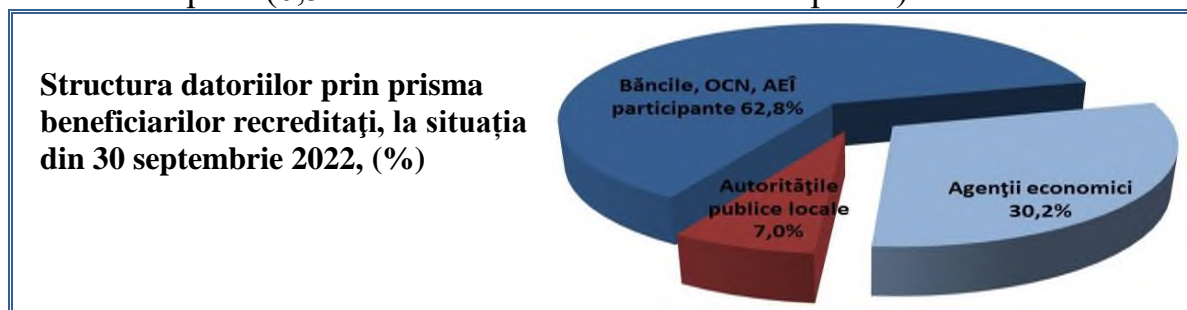
b) 14 întreprinderi care au datorii în sumă de 268,2 mil. lei se află în proces de insolvabilitate conform Legii insolvabilității. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 170,1 mil. lei (62,1% din suma totală a datoriilor expirate);

c) 5 întreprinderi care au datorii în sumă de 77,3 mil. lei sunt potențial faliti. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 77,3 mil. lei (28,2% din suma totală a datoriilor expirate);

d) 2 întreprinderi au datorii în sumă de 10,0 mil. lei și lipsesc din Registrul de Stat al persoanelor juridice. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 10,0 mil. lei (3,7% din suma totală a datoriilor expirate). De la agenții economici nominalizați nu este posibilitatea reală de rambursare a datoriilor cu termen expirat.

2) 27 autorități ale administrației publice locale dețin datorii în sumă de 547,7 mil. lei (7,0% din suma totală a datoriilor). Suma datoriilor cu termen expirat constituie 4,8 mil. lei (1,8% din suma totală a datoriilor expirate);

3) 17 bănci, organizații de creditare nebankare și asociații de economii și împrumut participante la recreditarea de stat înregistrează datorii în sumă de 4 906,1 mil. lei (62,8% din suma totală a datoriilor), dintre care 1,4 mil. lei sunt cu termen expirat (0,5% din suma totală a datoriilor expirate).

Reieșind din diagrama prezentată, se atestă că datoriile băncilor, organizațiilor de creditare nebankare și asociațiilor de economii și împrumut participante la recreditarea de stat constituie ponderea majoră de 62,8% din toate datoriile, urmate de agenții economici cu cota de 30,2% și autoritățile publice locale cu o parte de 7,0%.

Soldul datoriilor la împrumuturile recreditate de stat pe debitori, la 30 sept.2022

Nr. d/o	Beneficiarii recreditați	Numărul beneficiarilor	Soldul datoriei		Soldul datoriei cu termenul de achitare expirat	
			mil. lei	%	mil. lei	%
1.	Întreprinderile de stat	6	1 909,2	24,4	72,8	26,6
2.	Întreprinderile municipale	8	262,1	3,4	4,8	1,7
3.	Autoritățile publice locale	27	547,7	7,0	4,8	1,8
4.	Întreprinderile din sectorul privat	21	190,4	2,4	189,9	69,4
5.	Băncile, OCN, AEI participante	17	4 906,1	62,8	1,4	0,5
	Total	79	7 815,5	100,0	273,7	100,0

Reieșind din datele prezentate se constată, că partea cea mai mare a datoriilor (62,8%) se înregistrează la băncile, organizațiile de creditare nebankare și asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat, urmate de întreprinderile de stat cu o cotă de 24,4%, la polul opus fiind întreprinderile din sectorul privat cu o cotă de 2,4%. În partea ce ține de arierate, întreprinderile din sectorul privat înregistrează partea majoră a acestora (69,4%), urmate de întreprinderile de stat, autoritățile publice locale, întreprinderile municipale și băncile, organizațiile de creditare nebankare, asociațiile de economii și împrumut participante cu o cotă de 0,5%.

Analizând datoriile beneficiarilor recreditați sub aspectul activităților economice s-au înregistrat datorii la împrumuturile recreditate după cum urmează:

1) agricultură, silvicultură și pescuit – 3 381,1 mil. lei sau 43,3% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

2) producția și furnizarea de energie termică, gaze, apă caldă și aer condiționat – 1 617,2 mil. lei sau 20,7% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

3) industria prelucrătoare – 674,8 mil. lei sau 8,6% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

4) transport și dezvoltare – 534,7 mil. lei sau 6,8% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

5) comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor – 480,4 mil. lei sau 6,1% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

6) distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare – 376,8 mil. lei sau 4,8% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

7) construcții – 338,6 mil. lei sau 4,3% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

8) activități de servicii administrative și activități de servicii suport – 160,4 mil. lei sau 2,1% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

9) sănătate și asistența socială – 151,4 mil. lei sau 1,9% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

10) activități de cazare și alimentație publică – 34,4 mil. lei sau 0,4% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

11) arta, activități de recreere și de agrement – 32,5 mil. lei sau 0,4% din suma totală a împrumuturilor recreditate;

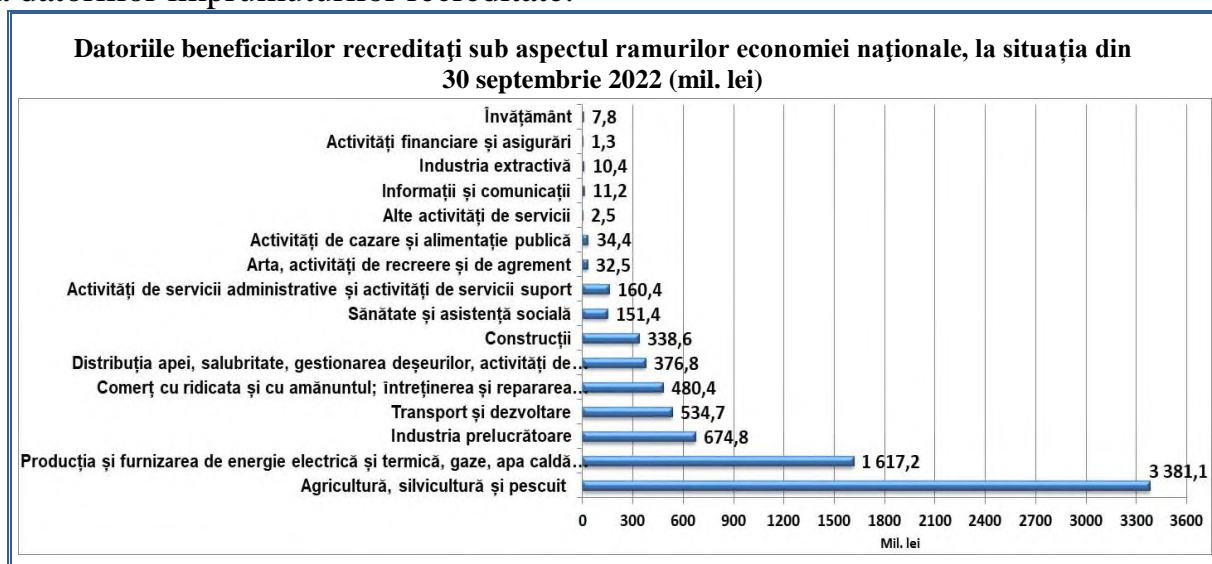
12) informații și comunicare – 11,2 mil. lei sau 0,1% din suma totală a împrumuturilor recreditate;

13) industria extractivă – 10,4 mil. lei sau 0,1% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

14) învățământ – 7,8 mil. lei sau 0,1% din suma totală a împrumuturilor recreditate;

15) alte activități de servicii – 2,5 mil. lei sau 0,03% din suma totală a împrumuturilor recreditate;

16) activități financiare și asigurări – 1,3 mil. lei sau 0,02% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate.

Conform graficului prezentat ponderea majoră din structura datoriilor beneficiarilor recreditați revine activității economice agricultură, silvicultură și pescuit cu 43,3%, urmată de producția și furnizarea de energie termică, gaze, apă caldă și aer condiționat cu 20,7%, în timp ce activității financiare și asigurări îi revine partea cea mai mică de 0,02%.

Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova
Direcția datorii publice

Adresa poștală: MD-2005, mun. Chișinău, str. Constantin Tănase, 7
www.mf.gov.md, tel.(022) 26-27-26